Шу азиз Ватан — барчамизники!

Ишонч

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси ● 1995 йил, 22 сентябрь ● №38 (232)

ҲАФТАНИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

· Республикамиз Президенти Ислом Каримов Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котибининг махсус вакили Маҳмуд Мистирийни қабул қилди.

Самимий суҳбат чоғида Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш ва бу борада халқаро ташкилотлар, жумладан, БМТ билан ҳамкорликни янада ривожлантиришга оид масалалар юзасидан фикрлашилди.

· Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Ҳиндистон ташқи ишлар вазири Салмон Ҳуршидни қабул қилди. Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

· Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири Андрей Козиревни қабул қилди. Ўзбекистон ва Россия Федерацияси ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларни янада тараққий эттириш, Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди, долзарб халқаро муаммолар юзасидан фикрлашиб олинди.

· Тошкентда Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш-семинари бўлиб ўтди. Семинар-кенгаш аъзолари Баёнот қабул қилдилар.

· Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев амалий ташриф билан Тошкентга келди. Ўзбекистон ва Қозоғистон Республикалари раҳбарлари икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқаларга алоҳида тўхталдилар.

НУКУС ДЕКЛАРАЦИЯСИ ИМЗОЛАНДИ

НУКУС, 20 сентябрь. (ЎзА махсус мухбирлари Амирқул КАРИМ, Ғулом МИРЗО, Абдураҳмон ИСКАНДАР). Бугун Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантириш масалаларига бағишланган халқаро конференциянинг якунловчи кунида иштирок этиш учун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаев, Тожикистон Республикаси Президенти Имомали Раҳмонов Қорақалпоғистон Республикаси пойтахтига ташриф буюрди. Халқаро конференция ишида Туркманистон Бош вазири ўринбосари М. Ражабов раҳбарлигидаги шу мамлакат делегацияси ҳам иштирок этмоқда.

БМТ ҳомийлигида ташкил этилган ушбу конференцияда қарийб 35 миллион киши истиқомат қилаётган Орол ҳавзаси муаммоларини бартараф этиш масаласи атрофлича муҳокама этилди. БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик конференциянинг икки кунлик ишини хулосалар экан, унда қимматли таклифлар ўртага ташланганини таъкидлади. Орол бўйича Марказий Осиё давлатлараро кенгаши, Оролни қутқариш халқаро жамғармаси, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тараққиёт дастури, ЮНЕП, Жаҳон банки каби халқаро ташкилотлар кўмагида қилинаётган саъй-ҳаракатларнинг янада самарали бўлишида ушбу таклифлар муҳим ўрин тутади. Шу боис Марказий Осиё давлат бошлиқларининг конференцияга алоҳида эътибор бераётгани бежиз эмас.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқарғи Кенгесининг мажлислар залида Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Орол муаммоларига бағишланган олий даражадаги учрашуви бўлиб ўтди.

Президентлар учрашув ниҳоясида Нукус Декларациясини имзоладилар.

Шундан сўнг Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг халқаро конференция қатнашчилари, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирокидаги матбуот конференцияси бўлди. Президентлар журналистларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтардилар.

Шу билан халқаро конференциянинг Марказий Осиё давлатлари Президентлари қатнашган якунловчи куни ниҳоясига етди.

Нукус аэропортида Президентлар Нурсултон Назарбоев, Асқар Акаев, Имомали Раҳмоновни кузатиш маросими бўлди. Қардош республикалар Президентларини Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Ўзбекистон Олий Мажлиси Раисининг ўринбосари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқарғи Кенгеси Раиси Уббиниёз Аширбеков, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов кузатиб қолди.

***

Шу куни Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

ФОЙДАЛИ ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон ҳукумати Жаҳон Банки Иқтисодий Ривожланиш институти билан ҳамкорликда ташкил этган «Ижтимоий сиёсат, дастурлар ва лойиҳалар» халқаро семинари Тошкентда ўз ишини давом эттирмоқда. Бу Москва ва Вашингтонда шу мавзуда бўлиб ўтган семинарнинг учинчи қисмидир.

Семинар Мўғилистон ва Марказий Осиё давлатларида ижтимоий муҳит учун кадрлар тайёрлаш билан боғлиқ муаммоларга бағишланган.

Семинарни Ўзбекистон Бош вазири ўринбосари Саидмухтор Саидқосимов очиб, бу тадбир айнан Ўзбекистонда ўтаётганлиги бежиз эмаслигини, республика қисқа давр ичида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш жабҳасида катта тажриба орттирганини таъкидлади.

Қозоғистон, Қирғизистон, Россия Федерацияси, Украиналик семинар қатнашчиларининг бир гуруҳи Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерациясида меҳмон бўлдилар.

Ўзаро суҳбат чоғида Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмаларининг тажрибасини ўрганиш асосий мавзу бўлиб, савол-жавоблар ўтказилди.

Қозоғистондан келган Ал-Фаробий номидаги Қозоғистон Давлат Университети аспиранти Е. Донских, Қирғизистон вакили, Қирғизистон Республикаси бўйича дастурларни йўналтирувчи, халқаро менеджмент ва бизнес мактабининг доценти Ж. Сопокеева, украиналик меҳмон Украина илмий текшириш институти бошқарув кадрларини қайта тайёрлаш марказининг директори, Украина бўйича дастурларни йўналтирувчи М. Скромнюклар Ўзбекистон касаба уюшмалари фаолиятига қизиқиш билдирдилар. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раисининг муовини Қ. Рафиқов республика касаба уюшмалар Федерацияси кенгашининг тизими, фаолияти, республика аҳолисини ижтимоий ҳимоялашдаги фаолиятига оид берилган бир қатор саволларга батафсил жавоб берди.

У Президент И. Каримов олға сурган иқтисодий-ижтимоий ислоҳотларни амалга оширишнинг беш тамойили қандай бажарилаётганлиги ва уларнинг асосийси — кучли ижтимоий сиёсат тамойилига тўхталди. Мамлакатимиз ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик, ижтимоий барқарорлик ва халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш йўлидан қатъий бораётганлигини ҳам таъкидлади.

Меҳмонларнинг Ўзбекистон Республика касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши билан республика ҳукумати ўртасидаги муносабати ҳақида берилган саволга жавоб қиларкан, Қ. Рафиқов юртимиз барқарорлигининг сабабларидан бири шу муносабатга асосланганлигини айтди.

Ўзбекистон Республика касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши, — деди жумладан у, — меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш бўйича барча ишларимизни давлат билан тенг ҳуқуқли, шериклик, ўзаро бир-бирини тушуниш асосида бажарамиз. Бу ҳаёт муаммоларининг ечимини тезроқ топишда яхши натижалар беради.

Айниқса, Қ. Рафиқовнинг сўнгги йилларда республикамиз ҳаётида ўз мавқеи, фаолияти билан касаба уюшмалари ишларига эътиборли кўмак кўрсатаётган маҳалла кенгашларининг аҳамияти ҳақидаги сўзлари меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди.

«Биз Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг иши ва тажрибалари борасида ўзимиз учун кўп янги нарсаларни ўргандик, бу каби учрашувлар иккала томон учун ҳам фойдалидир», — деди М. Скромнюк.

Учрашувда Ўзбекистон касаба уюшмалари кенгаши раисининг муовини З. Қодиров ва бошқалар қатнашдилар.

М. МУҲАМЕДОВА,
«Ишонч» мухбири.

ОРОЛ ДЕНГИЗИ ҲАВЗАСИНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШ МУАММОЛАРИ БЎЙИЧА МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИ ВА ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТЛАРНИНГ НУКУС ДЕКЛАРАЦИЯСИ

МУҚАДДИМА

Марказий Осиё минтақаси халқлари аср-асрлардан бери жаҳон маданияти тараққиётига салмоқли ҳисса қўшиб келганлар. Уларнинг фан, хўжалик фаолияти ва санъатда эришган ютуқлари бутун инсониятнинг бойлигига айланган. Қадим-қадим замонларда улар мураккаб ирригацион тизим ва иншоотлар барпо этишни, саҳроларда бўстонлар яратишни ўрганган. Ҳозиргача мислсиз бўлиб қолган меъморлик намуналари уларнинг меҳнати билан қад кўтарган. Уларнинг тафаккури билан математика, астрономия, тиббиёт, муҳандислик илмида мукаммал кашфиётлар яратилган. Бироқ кейинги пайтда минтақа аҳолиси олдида экология фалокати ва ўтиш даврининг сиёсий ҳамда иқтисодий қийинчиликлари туфайли жиддий муаммолар пайдо бўлди. Орол фожиаси атроф-муҳит ва табиий ресурслардан фойдаланишда ўйланмасдан юритилган сиёсат натижасидир. Бунинг бош сабаби Амударё ва Сирдарёдан суғориш учун ҳаддан ташқари кўп сув олишдир. Бу Орол денгизининг қуриши ва Марказий Осиё минтақаси ҳамда қўшни давлатлар экологиясига мисли кўрилмаган тарзда таъсир қилишига сабаб бўлди.

Сувнинг тобора камайиб кетаётгани ва унинг сифати ёмонлашиши тупроқ ва ўсимлик қатламининг таназзулига, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидаги ўзгаришларга, балиқни қайта ишлаш соҳасининг йўқолиб кетишига, шунингдек суғориладиган ерлар самарадорлигининг пасайишига олиб келди. Экологик вазиятнинг ёмонлашуви Орол денгизи ҳавзасидаги 35 миллион аҳолининг турмуш шароитларига, уларнинг саломатлигига бевосита ва билвосита салбий таъсир кўрсатади, хўжалик фаолиятини бузиб юборади. Буларнинг барчаси эса мазкур минтақадаги миграцион жараёнларнинг кучайишига олиб келади.

Ҳозирги пайтда минтақавий органлар тузилиб, муайян ҳаракатлар режалари ишлаб чиқилган. Бу халқаро ҳамжамиятнинг, жумладан Орол денгизи дастури бўйича ҳам кўмагини жалб этиш учун янги йўллар очди. Дастур зикр этилган режага асосланган ва минтақани барқарор ривожлантиришга қаратилган. Сув ресурслари билан боғлиқ муаммолар миқёси ва мураккаблиги комплекс ва кўп соҳали ёндашувни ҳамда минтақа давлатлари ва халқаро ҳамжамият ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришни тақозо қилади. Ҳамкорликни мувофиқлаштириш Жаҳон банки, БМТ тараққиёти дастури ва ЮНЕП томонидан амалга оширилади. Ҳомийлар ҳам муаммоларни ҳал этиш, ҳам Орол танглигини бартараф этишга қаратилган Орол денгизи бўйича дастурларни сезиларли даражада қўллаб-қувватлашмоқда.

МАЖБУРИЯТЛАР

Юқорида эслатилганлар ҳамда мазкур халқаро конференциядаги муҳокамалар натижасига мувофиқ, биз минтақада ўзаро ҳурмат, яхши қўшничилик асосида тўла ҳамкорлик қилиш бўйича олган мажбуриятларимизни ва бундан буён ҳам Орол денгизи ҳавзасида экологик бўҳрон ҳамда унинг табиат ва инсонга таъсири оқибатларини бартараф этиш йўлида ишлаш қатъиятимизни маълум қиламиз. Биз шунингдек, халқаро ҳамжамиятга бутун дунё давлатлари ҳукуматлари ва халқларига бизнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизда ёрдам беришни сўраб мурожаат қиламиз.

I. БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ТАМОЙИЛЛАРИГА СОДИҚЛИК

Биз барқарор ривожланиш принципларига содиқ эканимизни баён қиламиз ҳамда бунинг учун қуйидагилар зарур деб ҳисоблаймиз:

барқарор ривожланишнинг асоси сифатида сув, ер ва биологик ресурсларнинг муҳим аҳамиятини эътироф этиш;

қишлоқ ва ўрмон хўжалигининг янада мукаммал ва илмий асосланган тизимига ўтиш;

сув ресурсларидан фойдаланишнинг иқтисодий усулларини ишлаб чиқиш воситаси орқали суғориш самарадорлигини ошириш, суғориш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишда мукаммал технологияларни қўллаш;

ер ва сув ресурсларидан фойдаланишнинг узоқ муддатли шаклларини рағбатлантириш

йўли билан барқарор ривожланиш принциплари асосида Орол бўҳронини ҳал этиш бўйича узоқ муддатли стратегия ва дастурларни кенгайтириш ҳамда амалга ошириш.

Инсонлар саломатлигини яхшилашга, турмуш даражасини кўтариш ва маданий меросни сақлаб қолишга қаратилган ташаббусларга кўмаклашиш

йўли билан инсонлар турмуш даражасининг пасайиб кетишига йўл қўймаслик, айни пайтда келажак авлодлар учун муносиб ҳаёт йўлларини таъминлаш.

Атроф-муҳит, асосан сув ресурслари ҳолати устидан минтақавий назорат тизимини барпо этиш;

атроф-муҳитни мониторинг қилиш бўйича ахборотлар алмашиш тизимини барпо этиш;

экологик стандартлар ва улар билан боғлиқ қонунчиликни уйғунлаштириш

йўли билан минтақа табиий ресурсларини комплекс бошқариш тизимини такомиллаштириш.

Биз Марказий Осиё давлатлари ўзларининг Орол ҳавзасидаги сув ресурслари бўйича ўзаро муносабатларини бошқарувчи илгари имзоланган ва амалдаги битимлар, шартномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларни тан олиши ва уларни сўзсиз бажаришига розимиз.

II. ХАЛҚАРО КОНВЕНЦИЯЛАР ВА БИТИМЛАРГА ҚЎШИЛИШ

Биз халқаро битимлар, жумладан, барқарор ривожланиш бўйича декларация (Рио-де-Жанейро, 1992 йил), Умумжаҳон табиат хартияси ва сув ҳавзаларининг ядроланиб қолиши ва улкан иқлимий ўзгаришларга қарши курашиш, биологик хилма-хиллик ва чегара ҳудудларидаги сув ҳавзаларини асраш ҳақидаги халқаро конвенцияларни тўла қўллаб-қувватлашимизни баён қиламиз.

Бундан ташқари, биз Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантириш бўйича халқаро конвенция ташкил этилишини зарур деб ҳисоблаймиз. Сувдан ҳамкорликда фойдаланиш ва экология стандартларини унификация қилиш ҳамда бу борадаги қонунчилик мазкур конвенцияда устивор мавқени эгаллаши лозим. Шу муносабат билан биз БМТ агентликлари, энг аввало унинг тараққиёт дастурига мурожаат қилиб, шу хил конвенция лойиҳасини ишлаб чиқишда кўмак беришини сўраймиз.

III. ИНСОН ТАРАҚҚИЁТИ ТАМОЙИЛЛАРИГА СОДИҚЛИК

Биз барқарор ривожланиш концепциясининг яхлит қисми бўлган соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот соҳаларидаги мажбуриятларимизга содиқ қолган ҳолда, Орол ҳавзасидаги табиий инқироз оқибатлари кечиктириб бўлмас ва аниқ ҳаракатларни талаб этаётганини эътироф этамиз.

Биз ўз саъй-ҳаракатларимиз ва ресурсларимизни устивор эҳтиёжларга йўналтиришга сўз берамиз ҳамда халқаро ҳамжамиятга мурожаат этиб, бу борада бизга кўмак бериши ва қўллаб-қувватлашини сўраймиз. Биз халқаро ҳамжамиятнинг Орол ҳалокатидан бохабарлигини ошириш ниятидамиз ва унинг барқарор ривожланиш жараёнига кўмак бериш мақсадида ахборот тайёрлаш ҳамда тарқатишга янада кўпроқ куч сарфлашга тайёрмиз.

Марказий Осиёдаги янги демократик давлатлар ва ушбу минтақага кўмак бераётган ташкилотлар вакиллари сифатида халқларимизнинг ҳамда давлатга тегишли бўлмаган ташкилотларнинг иқтисодий жараён ва улар олдидаги муаммоларни ҳал этишида иштирок этишини таъминлаш мажбуриятини оламиз.

IV. МИНТАҚАВИЙ МУАССАСАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА КЎМАКЛАШИШ

Биз минтақавий муассасалар — Орол денгизи ҳавзаси муаммолари бўйича давлатлараро кенгаш, унинг ижроия қўмитаси, Оролни қутқариш халқаро жамғармаси ва унинг ижроия дирекциясига ҳар томонлама ёрдам кўрсатишга ва ишонч билдиришга тайёрлигимизни тасдиқлаймиз. Биз бу минтақавий тизимларнинг келажакда ҳам мустаҳкамланиши учун уларни қўллаб-қувватлаш мажбуриятини оламиз. Бунинг учун:

биз бу минтақавий муассасалар фаолиятини таъминлаш ва уларнинг аъзоларига БМТ ваколатхоналари ходимлари билан тенг ҳуқуқ ва муҳофаза воситаларини бериш борасидаги ўзимизнинг ният ва молиявий мажбуриятларимизни тасдиқлаймиз ҳамда ижроия қўмитанинг озод қилинган доимий раиси (ҳозирги раис ваколатлари муддати тугаганидан сўнг) бўлиши зарурлиги ҳақидаги таклифга розимиз;

биз ижтимоий-иқтисодий тараққиёт бўйича халқаро комиссия, илмий-техник ва экологик ҳамкорлик (барқарор ривожланиш бўйича комиссия) комиссиясининг аҳамиятини ва уларни бундан буён ҳам ривожлантириш зарурлигини эътироф этамиз.

Орол денгизи ҳавзаси давлатларининг барқарор ривожлантириш бўйича БМТ халқаро конференциясида қабул қилинган.

Нукус шаҳри,
1995 йил, 20 сентябрь.

Иқтисодиёт янгиликлари

«Ишонч» мухбирлари хабар қиладилар:

ЖИЗЗАХ вилоятининг Зомин туманида бир неча йиллардан бери «Ўзбек геология концерни»нинг услубий экспедиция контопарлари қадимий Туркистон тоғларининг Зоминга туташ қисмида ер ости фойдали қазилмаларини қидириш билан банд эдилар. Ниҳоят экспедиция гуруҳи бошлиғи Абдураим Абдураззоқов раҳбарлигидаги кончилар қимматбаҳо маъдан — оникс (ақиқ тош) конини топдилар.

Маълумки, ақиқ тош заргарлик саноатида ҳайкалтарошликда, метрополитен бекатларига мозаик жило бериш ишларида ишлатилади.

Катта мутахассис, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган геолог, Ҳамза номли давлат мукофоти совриндори Азим Туроповнинг таъкидлашича коннинг биринчи навбат захираси бир неча минг квадрат метрни ташкил этади. Айни пайтда кон томон Наврўз шаҳридан темир йўл тармоғи ўтказиш режалаштирилмоқда.

Кон ҳудудида хазинатопарлар учун қўрғон қад ростламоқда.

***

ЎЗБЕКИСТОН ҳамда Жанубий Корея давлатлари ўртасида иқтисодий алоқалар йил сайин кенгайиб бормоқда. Бу алоқалар Хоразмда ҳам самарали натижалар бермоқда.

Вилоятнинг Шавот туманида йил бошидан бери Ўзбекистон — Жанубий Корея «Шохкор», қўшма корхонаси фаолият кўрсатиб келмоқда.

Унда Жанубий Кореядан келтирилган қисмлардан газ ўт олдиргичлари тайёрланмоқда. Ҳар ойда қарийб, 100 минг ўт олдиргич ишлаб чиқариляпти. Тайёр маҳсулот нафақат республикамизда балки ҳамдўстлик мамлакатларида ҳам сотилмоқда. Қурилган фойданинг 51 фоизини Жанубий Кореянинг «Хуа Сун» фирмаси олади.

Яқинда Урганч шаҳридаги «Маяк» заводида ҳам ана шундай цех очилиб, маҳсулот ишлаб чиқаришга киришилди.

***

САМАРҚАНД шаҳрида «УзБАТ» яъни, Ўзбекистон — Британия қўшма корхонасининг янги фирма дўкони — «Лайки Страйк» иш бошлади. «Лайки Страйк» дўкони асосан «БАК — индастрит» компанияси томонидан ишлаб чиқарилган дунёга машҳур бўлган сигареталарни сотиш билан шуғулланади. Жаҳоннинг 80 дан ортиқ мамлакатларида ушбу фирманинг компаниялари мавжуд бўлиб, уларда 200 мингга яқин киши ишлайди.

Дўконда ҳозирча 9 турдаги маҳсулотлар сотилмоқда. Улар орасида Ўзбекистоннинг янги «Саратон» сигаретаси ҳам бор. «Саратон» ҳозирча фильтрсиз бўлсада, яқин орада уни фильтрли қилиб ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда.

Мустақиллик одимлари

ЎЗБЕКИСТОН «МЕРСЕДЕС»ЛАРИ

Яқиндагина улуғ байрам-республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллиги кенг нишонланди. Тарихан жуда қисқа давр ичида халқ хўжалиги соҳасида шундай дадил қадамлар ташландики, уларнинг салмоғи асрларга тенг, десак янглишмаймиз. Бу энг аввало автомобиль саноатини ривожлантиришда яққол кўзга ташланади. Кўҳна ва навқирон Хоразмда оғир юк ташийдиган автомашиналар ишлаб чиқарилаётганлиги ҳам истиқлол шарофатидир.

Бошданоқ бир нарсани эслатиб ўтайлик. Тўрт йил муқаддам Дўстлик шаҳрида қурила бошлаган завод мутлақо бошқа маҳсулот тайёрлашга мўлжалланган эди. Собиқ Иттифоқ парчалангандан сўнг бу ерда ишлар деярли тўхтаб қолди. Хўш, нима қилиш керак? Шундай бир вазиятда Ўзбекистон раҳбарияти жуда оқилона йўл тутди. Ғарбий Германиянинг «Мерседес-Бенц» фирмаси билан шартнома тузилиб, ўзаро ҳамкорликда завод қурилиши бошлаб юборилди. Оғир юк автомашиналари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Бу осон бўлмайди, албатта. Корхонани оёққа қўйиш, янги технологияни жорий этишда Искандарбек Арслонбековнинг хизматини алоҳида таъкидлаш лозим. Бизнингча, ана шундай фидойи ишлаб чиқариш етакчиларигина Ўзбекистонни жаҳон миқёсига олиб чиқадилар, унинг нуфузи ва обрў-эътиборини оширадилар. Бош директор бир сония ҳам ўз корхонаси ташвишлари ҳақида ўйлашдан тўхтамайди, вақтни фойдали ўтказишга ҳаракат қилади. Раҳбарликда Европа тажрибасидан фойдаланишга одатланган. И.Арслонбековнинг саъй-ҳаракати билан қисқа вақт ичида «Мерседес» шатакчи юк автомашиналарини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бунда, албатта, республикамиз раҳбариятининг амалий ёрдами бекиёсдир.

Шуни айтиш керакки, машинанинг барча эҳтиёт қисмлари, узеллари Германиянинг Верт шаҳридаги «Мерседес» заводидан келтирилмоқда. Эгамберди Абдурасулов бошлиқ йиғув цехи жамоаси уларни йиғиб, тайёр маҳсулотга айлантирмоқда. Тўғри, Германияда бўлганидек, корхонага ҳали роботлар, бошқа замонавий асбоб-ускуналар ўрнатилмаган. Шунга қарамай, юк автомашиналарининг ҳар бир қисми ута зийраклик билан, пишиқ ва малакали йиғилмоқда. Баҳодир Абдуллаев, Улуғбек Матжонов, Шомурод Отабоев сингари автомобилсозлар бу борада ҳамкасбларига ибрат кўрсатаяптилар.

Тажрибали муҳандис Машариф Бобожонов бошлиқ сифат хизмати бўлими зиммасига катта масъулият юклатилган. Улар ҳар бир қисмнинг техник жиҳатдан бекаму кўст созланишига кўз-қулоқ. Улуғбек Раҳимов цехдан чиққан автомашиналарнинг ишлаш жараёнини махсус электрон асбоб билан текшириб боради. Агар бирон қисмда носозлик аниқланса, дарҳол тузатиш чоралари кўрилади. Яна бир жиҳатни қайд этиб ўтиш ўринлидир. Германиядан келтирилаётган эҳтиёт қисмлар, узеллар сифати қатъий назоратда. Уларнинг биронтасида носозлик ёки ишкаллик сезилса, янгисига буюртма берилади. Зеро, машинанинг пишиқлиги ва умрбоқийлиги энг аввало катта-кичик деталларга боғлиқ. Шу боис бу ерда ишлаб чиқарилаётган юк автомашиналарига сифат сертификати берилди. Республикамизда «Мерседес» машиналарига талаб ошиб бораётганлиги бежиз эмас.

Корхона маъмурияти ишчи-хизматчилар меҳнатини рағбатлантириш, уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш масалаларида касаба уюшма қўмитаси билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Икки томонлама тузилган жамоа шартномаси бу борада муҳим аҳамият касб этаяпти. Корхонада яратилган қулай шарт-шароит ишга унум бағишламоқда.

Бир сўз билан айтганда, Дўстлик шаҳридаги «Мерседес-Бенц» юк автомашиналари заводи бозор синовларидан муваффақиятли ўтиб, фаолият доирасини кенгайтираяпти. Венгриянинг «Рехау» фирмаси билан ҳамкорликда ногиронлар аравачаларини ишлаб чиқариш бўйича шартнома тузилган. Хуллас, яқин келажакда қилинадиган ишлар, режалар кўп. Корхона жамоаси уларни рўёбга чиқариш учун ғайрат камарини маҳкам боғлаган.

Шиҳназар АҲМЕДОВ,
«Ишонч» мухбири.

ТАШАББУС ҚАНОТ ЁЙМОҚДА

Навоий тоғ-металлургия комбинати йиғим-терим мавсумида пахтакорларга мададкорлик юзасидан техникавий носозликни бартараф этиш ташаббуси билан чиқди.

Пахтакорларга техник носозликларда хизмат кўрсатувчи махсус бригада ҳам ташкил этилди. Мазкур техник хизмат кўрсатиш бригаласи навбат билан вилоят туманларида бўлиб, теримда иштирок этаётган техник воситаларни, пахта териш машиналарини созлаб беради.

Айни пайтда вилоятда бу ташаббус қанот ёймоқда.

Ҳозир Навоий қурилиш бошқармаси, 79-қурилиш-монтаж бошқармаси, Навоий цемент корхонаси, Навоий азот ишлаб чиқариш бирлашмаси сингари қатор корхоналар ҳам пахтакорларга кўмаклашувчи махсус бригадаларни ташкил этди.

Ҳозирги пайтда вилоятнинг Навоий, Навбаҳор ва Хатирчи туманларида тўртта ана шундай техник хизмат кўрсатувчи бригада фаолият кўрсатмоқда.

Ризо ХУДОЙҚУЛОВ,
«Ишонч» мухбири.

Бу йил 14 минг 774 гектар майдонга деҳқончилик қилган хатирчилик пахтакорлар 40 минг 300 тонналик пахтачилик хирмонини бунёд этиш учун кураш олиб бормоқдалар. Далалардаги С-9070, С-6530, «Бухоро-6» навли ғўзалар ҳар йилгидан эрта пишиб етилди. Бугунги кунда тумандаги «Зарафшон», Қосим Раҳимов, Эшмурод Абдиев номли пахтачилик хўжаликларида терим айни авжида. Хирмонга кунига йиллик режанинг 4-5 фоизи миқдорида «оқ олтин» тўкилмоқда. Қўл теримида эса ҳар куни 8-9 минг теримчи иштирок этяпти.

Туман бўйича мавсумда 168 та терим машиналари далаларга олиб чиқилди. Айни кунларда далаларда иккита техник ёрдам гуруҳи фаолият кўрсатмоқда.

Суратларда: Илғор теримчи Замира Маматқулова;

Пешқадам бригада бошлиғи Муродилла Улуғмуродов ва хўжалик раҳбари Ўктам Ҳакимов;

Пахта қабул қилиш пунктида.

Т. НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган суратлар.

Таклиф, мулоҳаза

ИМКОНИЯТЛАРНИ ИШГА СОЛИБ

Жойлардаги газ идоралари, вилоят газ бошқармаси, юқори идораларга кунда бўлмаса ҳам кунора уйимизни, кўчамизни, маҳалламизни, ҳудудимизни газлаштириб беринг деган аризалар тушиши ёзинқишин тинмайди. Умуман, қишлоқ аҳолисини табиий газ билан таъминлаш аҳолини ижтимоий ҳимоялаш ишларидан биридир.

«Тошвилоятгаз» бошқармаси аҳолини табиий газ билан таъминлаш, янада тўлароқ айтиладиган бўлса республика Президенти И. А. Каримовнинг қишлоқ аҳолисини табиий газ билан таъминлаш ҳақидаги Фармонини бажариш юзасидан имкон борича барча чора-тадбирларни амалга оширмоқда.

— Ҳозир вилоятда режалаштирилган 36 объектнинг 24 тасида иш олиб борилмоқда, — дейди «Тошвилоятгаз» бошқармасининг бошлиғи Ғани Жўраев, — улар ҳозирча 60 фоиз материаллар билан таъминланган, бу объектларни тугатиш учун яна 28 — 30 миллион сўм пул сарфланиши лозим.

Ҳозирда вилоятдаги қатор қишлоқ жойларда газлаштириш ишлари кетаяпти. Шу йилнинг 7 ойи мобайнида режадаги 7 минг ўрнига 7085 хонадонга зангори олов олиб кирилди. Айниқса — Ғазалкент, Зангиота, Далварзин бўлинмаларида газлаштириш ишлари яхши йўлга қўйилган. Режа топшириқлари ойма-ой ошириб бажариб келинмоқда.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, хонадонларни кўпроқ газлаштириш, шу жумладан, тезкор фойдаланишга топшириш, бунда аҳолига қулайлик яратиш бўйича илғор тажрибалар йўлга қўйилган ва янги усуллари ҳаётга жорий этиб борилаяпти. Илгарилари хонадонларни газлаштириш лойиҳалари Тошкент шаҳридаги лойиҳалаш институтларида бажариларди. Аризалар туман, шаҳардан ўтиб, вилоятга ундан институтларга етиб боргунча талай вақт ўтиб кетар ва институт 1-2 ой муддатда чизгиларни қилиб берарди. Ана шу оворагарчилик ва моддий ҳаражатларни камайтириш мақсадида туман ва шаҳар бўлинмаларида ишловчилар ўқитилиб, ўша ернинг ўзида ҳужжатлаштириш йўлга қўйилган. Илгаригидек ҳужжатларнинг чалкашиши, Тошкентдаги лойиҳа идорасидан мутахассиснинг қачон келиб-кетишини пойлашларга барҳам берилди. Бу йил туман газ бўлинмаларининг кучи билан 2,5 мингдан кўп хонадонга газ олиб кирилди.

Ҳозирда вилоятдаги бир қатор қишлоқ жойларда газлаштириш ишлари жадал бормоқда. Чунончи, Бўка туманида Азаматов номли, «Бўстон,» «Ленин йўли» жамоа хўжаликлари, Зангиота туманида «Иттифоқ» жамоа хўжалиги, Қирқовул қўрғони, Қибрай туманида Мусамуҳамедов номли жамоа хўжалиги, Пскентда Суфти қишлоғи ва бошқа жойлар ҳамда жамоа хўжаликларида газлаштириш ишлари жадал олиб борилмоқда.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, давлат капитал маблағи ҳисобига қуриладиган газ тармоғидан ташқари «Тошвилоятгаз» фойдаланиш бўлими шаҳарлар ва деҳқончилик-саноат мажмуалари, жамоа хўжаликлари ва қишлоқларда тўғридан-тўғри шартнома тузиш йўли билан янги газ тармоқларини қабул қилиб олмоқдалар. Ўтган 7 ойда шаҳарларда — 16,5 километр, деҳқончилик-саноат мажмуи ва қишлоқларда 37,8 километр, жамоа хўжаликларида 142,7 километр газ тармоқлари ишга тушди. Яна марказлашмаган давлат капитал маблағи ҳисобига 9,8 километр газ тармоғи қурилди. Бу борадаги ҳаракатлар, ташаббуслар, хайрли ишлар ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

Лекин кўп тармоқлардаги каби «Тошвилоятгаз» ҳам муаммолар, етишмовчиликлар, келишиб, кучларни тўплаб ҳал этилиши керак бўлган воқеликлардан холи эмас.

1995 йил давлат капитал маблағи ҳисобига 112,8 километр газ тармоғи қурилиши мўлжалланиб, 30 миллион сўм ажратилган эди. Бозор иқтисодиёти бу орада нархнаволарнинг ошиши муносабати билан ҳозирги ҳисоб-китобларга қараганда мазкур ҳажмдаги ишни бажариш учун 150-180 миллион сўм керак бўлади. Вилоят ҳокимияти уларни ҳисобга олиб бир мунча ёрдам кўрсатди. Олдинроқ ҳокимият томонидан 2,5 миллион сўм ажратилди. Лекин у эҳтиёжни қондира олмасди. Вилоят Ҳокимияти ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, яқинда Давлат мулки объектларини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш вилоят жамғармасидан маблағ ажратиш тўғрисида қарор қабул қилди ва яна қўшимча 4 миллион сўм пул ажратилди.

Сир эмас-вилоятдаги айрим ҳудудларда газлаштириш даражаси паст бўлиб қолган. Айрим жойларда газлаштириш 100 фоиз бўлгани ҳолда, Оҳангарон, Бекобод, Бўка туманларида бор-йўғи 20-30 фоиз атрофидадир. У ҳисобга олиниб, Оҳангарон ҳудудида Олмалиқ ш. — Собир Раҳимов — Ўзбекистон жамоа хўжаликлари орасида 10 километрга юқори босимли газ қувурини ўтказиш жадал давом этмоқда. Вилоят газчилари бутун куч-ғайратлари, имкониятларини ишга солиб жадал ишламоқдалар. Айтиш керакки, «Ўзнефтегаз» корпорациясининг ёрдами туфайли бу участкада иш қизғин тус олаяпти. Чунки, корпорация раҳбарияти вазиятни тушуниб катта кесим ва юқори босимли темир қувурларни ўз маблағлари ҳисобидан бердилар ва катта хайрли ташаббус қилдилар. Уларнинг ёрдамида энди қишлоқлардаги юзлаб уйларда зангори олов ёнади.

— Бундай ташаббусни биз қўллаб-қувватлаймиз, — дейди «Тошвилоятгаз» бошқармаси бошлиғининг қурилиш ишлари бўйича ўринбосари Ғофур Кўчаров, — ўзингизга маълум, нархларнинг ўзгариши муносабати билан 30 миллион сўм пул йиллик ҳажмдаги иш учун ҳеч нима бўлмай қолди. Режа бўйича 112,8 километр масофани газлаштириш учун юқори босимга мўлжалланган 4200 тонна темир қувур даркор. Унинг ўзи 100 миллион сўмдан кўп пулни талаб этади. Қиссадан ҳисса шуки, турли хўжаликлар, ташкилотлар раҳбарлари истиқболни, аҳолига қулайликни ўйлаб умум ишга кўмак берсалар айни муддао бўлур эди. Айрим жамоа хўжаликлари, корхоналар сотган пахта ва бошқа маҳсулотлари ҳисобига қувур олсалар, биз қолган ишларни вожиб қилиб беришга дил-дилдан тайёрмиз. Агар қўлни-қўлга бериб ҳамкорлик қилмасак, бир-биримизга кўмаклашмасак тез ривожланиб кета олмаймиз.

«Тошвилоятгаз»да бўлганимизда вилоятда газлаштириш ишлари юзасидан кўп воқеаликлардан хабардор бўлдик. Чиноз, Қуйичирчиқ туманларида газ босими кўтарилмас экан, бўлажак, янги истеъмолчиларга ҳажм етмайди. Бу эса ҳудудда қўшимча, истиқбол ресурсларни ишга солишга монелик қилади. Шароит бу туманларда газ босимининг эҳтиёжга яраша бўлиши учун иккинчи, яъни ёрдамчи шоҳобчани тортишни тақозо этади. Паркент туманида газ тармоқларини ҳалқалаш ишлари бошланган. Бу ерда ҳам материалларнинг етишмаслиги туфайли иш жадаллашиб кетмаябди. Мутахассисларнинг фикрича, вилоятни газлаштириш масаласида кўпчиликнинг кўмаги керак. Давр, шароит кўрсатиб турибди, давлат бюджети-чўнтаги беҳисоб пул чиқариб бера олмайди.

Кичик корхоналар, турли ишлаб чиқаришлар қурилмоқда. Бири хусусий, иккинчиси ҳиссадорлик, яна бири давлатники. Агар етарли газ қувурлари бўлмас экан, уларнинг деярлик кўпи ишлай олмай қолади. Туман истиқболига чек қўйилади. Бу ерда туманлар ҳокимиятлари ташаббускор бўлсалар, хўжалик ҳамда ташкилот, корхоналар имкониятларидан келиб чиқиб маблағлар тўплаб бош-қош бўлсалар айни муддао бўлур эди. Эндиги сўз халққа бош-қош ҳурматли Ҳокимлар ва мутахассисларга десак ҳам бўлар. Ишга ёрдам берадиган қўшимча таклиф ва мулоҳазалар бўлса марҳамат! Энг муҳими иш юришсин.

Б. ПЎЛАТОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири.

ОИЛА БЮДЖЕТИ: ДАРОМАД ВА БУРОМАД

(16-дарс)

ИШБИЛАРМОНЛИКНИНГ ЗАМОНАВИЙ ШАКЛЛАРИ

Бозор иқтисодига ўтилиши муносабати билан турли хил мулкчиликка асосланган хўжалик юритиш шакллари пайдо бўлди. Ана шулардан бири ҳиссадорлик жамиятларидир. Улар хўжалик шаклларининг бошқа турларига қараганда бирқанча афзаликка эга. Энг муҳими, бунда меҳнаткашларнинг маблағини жалб қилиб, янги техника, технология асосида рақобатдош корхона ташкил қилиш, ишлаб чиқаришни узлуксиз ва бир маромда олиб бориш имкони туғилади.

Акциялашган корхоналарда шахсий, жамоа ва давлат манфаатлари қўшилиб кетади. Бир томондан буни мулкчиликнинг жамоа шакли дейиш ҳам мумкин. Чунки, корхона фаолиятини ривожлантириш учун ҳамма баравар курашади. Қолаверса, ҳиссадорликда ҳар бир акционер ўз улуши билан қатнашиб, мулк эгаси сифатида унинг сақланиши, кўпайиши, натижанинг узлуксиз ўсиб бориши, тартиб-интизомнинг мустаҳкамланишидан тўла манфаатдор.

Акциялар орқали меҳнаткашларнинг маблағи ишлаб чиқаришга жалб қилинади, пировард натижада қўшимча даромад олиш имкони туғилади ва шу жараёнда аҳолининг ишбилармонлик фаоллиги ҳам ўз-ўзидан ошади. Чунки, у ёки бу корхонанинг акциясини сотиб олган оила ўша жамоанинг иқтисодий фаолиятига бефарқ қарай олмаслиги табиий.

Корхона қанча юқори самара билан ишласа, ҳар бир ҳиссадор шунча кўп даромад олади ва акциянинг қиймати ҳам ортиб боради.

Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш Ўзбекистонда акциялаштириш йўли билан олиб борилаяпти. Шу муносабат билан акциялашган жамоалар икки асосда қайта ташкил қилинмоқда. Биринчидан, мавжуд давлат корхоналари акциялашган корхоналарга айлантирилаётган бўлса, иккинчидан, бутунлай янги тизимдаги ҳиссадорлик жамиятлари барпо этилаяпти. Улар олдига бир хил талаб ҳамда вазифалар қўйилган.

Энди мавзуга доир баъзи тушунчаларни аниқлаб олсак. Аввало акциянинг ўзи нима? Бу ҳақда ҳали кўпчилик етарли тасаввурга эга бўлмаса керак. Акция бу қимматбаҳо қоғоз, муайян корхона мулкининг маълум қисми. Акция унинг эгасига кўплаб имтиёзлар беради: биринчидан, корхонани бошқаришда қатнашиш ҳуқуқига эга. Ҳар бир акция бир овоз демакдир. Шунинг учун акция қанча кўп сотиб олинса, корхона мулкида ҳиссадорнинг улуши ва унинг овози ҳам шунча кўп бўлади. Энг кўп акция сотиб олган киши корхонага раҳбарлик қилиш ҳуқуқини қўлга киритган ҳисобланади.

Иккинчидан, акция корхона фойдасидан ўз улушини олиш имтиёзини беради. Ҳар бир акцияга тўланадиган даромаднинг энг кам миқдори олдиндан белгилаб қўйилиши керак. Ҳар бир ҳиссадор сотиб олинган акцияларнинг миқдорига қараб чорак, ярим йил ёки йил якунига кўра корхона даромадида ўз улушига эга бўлади. Учинчидан, ҳар бир акциячи тўла ҳуқуқли мулк эгасидир. Тўртинчидан, корхона ёпиладиган бўлса, унинг қолдиқ мулкини тақсимлашда ҳиссадор ўз улушини олиш имкониятини қўлга киритади.

Ўзбекистонда қимматбаҳо қоғозларнинг энг кам қиймати 100 сўм миқдорида белгиланган. Акцияларни сотиб олишда бир неча киши пул тикиб қатнашган бўлсада, ҳиссадорлик жамияти учун улар бўлинмасдир.

Қимматбаҳо қоғозларда қуйидаги кўрсаткичлар акс эттирилган бўлиши керак:

— ҳиссадорлик жамиятининг номи ва унинг манзилгоҳи;

— акциянинг номи, тартиб рақами, чиқарилган вақти;

— қимматбаҳо ҳужжатнинг тури (моддий ёки имтиёзли) ва унинг номинал қиймати;

- акция эгасининг исми-шарифи, (агар акция аниқ шахс номига ёзилиб чиқарилган бўлса);

— устав фондининг миқдори ҳамда чиқарилган акцияларнинг сони;

— акцияга тўланадиган фойданинг муддати;

— жамият раисининг имзоси.

Ушбу қимматбаҳо қоғозлар ҳиссадорлик жамиятлари, корхона, ташкилот, тижорат банклари, ташкилотлар томонидан чиқарилади. Акцияларнинг турлари ҳар хил:

— меҳнат жамоаларининг акциялари;

— корхона ва ташкилотларга тегишли акциялар;

— ҳиссадорлик жамиятларининг акциялари.

Меҳнат жамоаларининг акцияларини давлат, муассаса, бирлашмалар, ижара ва жамоа, ширкатлар ва ижтимоий ташкилотларга тегишли корхоналар чиқарадилар. Меҳнат жамоаси акциялари фақат шу қоғозни чиқарган корхона аҳли орасида тарқатилади. Муайян корхонада ишламайдиган ходимларга уларни сотиш мумкин эмас.

Агар у ёки бу ходим акция сотиб олган корхонадан бўшаб, бошқа ишга ўтмоқчи бўлса, унга қимматбаҳо қоғознинг қиймати ва тегишли даромад миқдори тўланиши керак. Корхона ва ташкилотларнинг акцияларига келсак, уларни шу жамоа ходимларидан ташқари бошқа фуқароларга ҳам сотиш мумкин. Ҳиссадорлик жамиятларининг акциялари фонд биржаларида, банкларда очиқ тарқатилади.

Юқорида айтилганлардан ташқари оддий ва имтиёзли акциялар ҳам мавжуд. Оддий акция бир овозга эга. Унга корхонанинг иш якунига қараб ҳақ тўланади. Имтиёзли акция учун даромаднинг ставкаси қатъий белгиланган. Дивидендлар олдин имтиёзли, кейин оддий акцияларга берилади. Оддий акцияни мерос қилиб ўтказиш, бошқа шахсга сотиш мумкин. Имтиёзли акцияни эса бундай қилиб бўлмайди. Ундан ташқари оддий акция сотиб олинса, имтиёзли акциялар кўп ҳолда шу корхонада узоқ муддат ишлаб нафақага чиққан, хизмат кўрсатган ходимларга, корхона раҳбарларига бепул берилади.

Шунисиям борки, акциялар сотиб олувчининг номи ёзилиб ва ёзилмай чиқарилиши мумкин. Аниқ шахс номига ёзилган қоғозлар рўйхатдан ўтказилади ва уларни бошқа одамга сотиш мумкин эмас.

Сотувга чиқарилган акциялар, одатда корхона, бирлашма, фирма, компанияларнинг мулки билан кафолатланади. Лекин у ёки бу акциядан даромад олиш — олмаслик ўша корхона фаолиятининг натижасига боғлиқ. Корхона ёмон ишлаб, фойда кўрмаса акцияга дивиденд тўланмайди.

Маълумки, ҳозирги пайтда кўплаб корхоналар акциялашган. Улар томонидан чиқарилган қимматбаҳо қоғозларнинг 30-40 фоизи биринчи навбатда меҳнат аҳлига сотиб олиш учун тавсия қилинади. Бунда тўла асос бор. Акция лотерея билети эмас. Уни сотиб олишга сарф қилинган маблағ кўпи билан бир йилда ўзини оқлаб, кейин узоқ муддат қўшимча даромад манбаига айланиши мумкин.

Корхонада меҳнат қиладиган, унинг акциясини сотиб олган ходим ишнинг натижасига қараб маош, мукофот ва акциясига дивиденд олади. Манфаатдорликда гап кўп. Шундай экан, акциялашган корхоналарда самарали меҳнат қилиш барча ходимлар учун заруриятга айланиши мутлақо табиийдир. Даромаднинг юқори бўлиши оилага ҳам, давлатга ҳам яхши. Фойда миқдори ошиши билан бюджетга тушадиган тўловлар кўпаяди.

Ҳиссадорлик корхоналари раҳбарлари зиммасига катта масъулият юклатилган. Улар ҳар йили икки марта акциядорларга ҳисоб бериб турадилар. Агар корхона яхши ишламаса, акциячилар тегишли раҳбарни вазифасидан четлатиш масаласини қўйишлари ҳам мумкин.

Акциялашган корхоналар хўжалик юритишнинг жаҳонда энг кенг тарқалган шаклидир. Ўзбекистонда ҳам уларнинг сафи кенгайиб боряпти. Фонд биржаларида қимматбаҳо қоғозларга талаб ошиб бормоқда. Кўпчилик корхоналарда йил якунига кўра тўланадиган дивиденд миқдори акцияларнинг номинал қийматига нисбатан 3-5 баробарни ташкил қилади. Бу албатта, қувончли ҳолдир.

Акция сотиб олиш ғоят нозик масала. Хорижда ҳар бир оила бунга узоқ вақт тайёргарлик кўради. Бунинг учун фонд биржасида фаолият кўрсатадиган мутахассислар, иқтисодчи ва ҳуқуқшунослар билан маслаҳатлашадилар. Акциясини сотиб олмоқчи бўлган корхоналарнинг иқтисодий кўрсаткичлари, молиявий аҳволига оид статистик ахборотлар билан танишадилар. Муайян даражада ишонч ҳосил қилингандан сўнггина акция сотиб олинади. Шундан кейин ҳам ўша корхонанинг иши кузатиб борилади. Агар даромад пасая бошласа, дарҳол тегишли акцияни сотиб, бошқа корхонанинг акциясини харид қиладилар.

Акцияларнинг номинал қиймати мунтазам ўзгариб туради. Ҳозирда юқори самара билан ишлайдиган кўпгина корхоналарнинг акциялари номинал қийматига нисбатан 4-5, ҳатто ундан ҳам кўп маротаба ошиб кетган. Харидоргир маҳсулот ишлаб чиқарадиган ташкилотларнинг қоғозлари қиймати тез кўтарилади. У ёки бу акцияни сотиб олишда акция нархининг ошиши суръати, унга бериладиган дивиденд миқдори ва муддатини ҳам ҳисобга олиш керак.

Энди акционерлар жамияти ва масъулияти чекланган жамият тушунчалари ҳақида тўхталиб ўтайлик.

Акционерлар жамияти бу уставдаги капитал маълум миқдордаги акцияларга бўлинган ташкилотдир. Масалан, жамиятнинг устав фонди 10 млн. сўм, деб фараз қилайлик. Бу ҳар бири 1000 сўм қийматга эга бўлган 10 минг дона акция демак. Акционерлик жамиятининг мулкий жавобгарлиги унга тегишли мулк миқдори билан белгиланади. Ҳар бир ҳиссадорнинг мулкий жавобгарлиги сотиб олинган акциялар қиймати билан ўлчанади.

Масъулияти чекланган жамиятда уставдаги фонд таъсисчилар сонига қараб, уларнинг улушидан ташкил топади. Даромад ҳам қўшилган ҳиссага қараб тақсимланади. Имконияти бўлган оилалар ўзаро келишиб, масъулияти чекланган хиссадорлик корхонаси ташкил қилишлари мумкин. Бунинг учун сарфланган маблағ асло зое кетмайди. Масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхонаси қурилиш материаллари, саноат ва озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган ёки тижорат банки шаклида, транспорт, маиший, коммунал, ҳуқуқий алоқа хизматлари кўрсатадиган, касбга ўқитадиган, малака оширадиган, маркетинг хизмати, аудиторлик ишларини бажарадиган, турли масалаларга маслаҳатлар бериладиган, йўл-йўриқ кўрсатадиган, илмий ишлар олиб борадиган ташкилот бўлиши мумкин.

Масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхонасининг жавобгарлиги унинг ихтиёридаги мулк миқдори билан белгиланади. Таъсисчилар маблағи қатъий иш маромаини таъминлашда ҳал қилувчи молиявий манбаадир. Бундай корхонада бошқарув, ишлаб чиқариш, даромадни тақсимлаш масалалари ўзаро келишув асосида ҳал қилинади.

Акционерлик жамиятлари ва масъулияти чекланган корхоналарни бошқариш учун дирекция тузилиши лозим. Лекин энг юқори бошқарув органи ҳиссадорларнинг умумий йиғилиши ҳисобланади. Айнан ана шу йиғилиш жамият уставини тасдиқлайди, унга тегишли ўзгаришлар киритади, бошқарув аъзоларини сайлайди, кузатувчи кенгаш, тафтиш комиссияларини сайлайди. Умумий мажлис қўшимча акциялар чиқариш юзасидан тегишли қарор қабул қилади, корхона фаолиятининг асосий йўналишини ишлаб чиқади, йиллик ҳисоботни тасдиқлайди, маъмурият аъзоларининг маош миқдорини белгилайди. Агар текширув натижасида бирор жиддий камчилик аниқланса, тафтиш комиссияси ҳиссадорларнинг навбатдан ташқари йиғилишини чақириш ҳуқуқига эга. Акция даромадлари одатда йил якунлангандан кейин тўланади.

Масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхонаси хорижий юридик ёки жисмоний шахсларнинг иштирокида ҳам ташкил қилиниши мумкин. Бу ерда иккита муҳим масалани олдиндан ҳал қилиб олиш керак. Биринчиси, уставдаги фонднинг миқдори, иккинчиси таъсисчиларнинг улуши. Таъсисчилар сони ва улуши ҳам турлича бўлиши мумкин. Айтайлик, масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхонасининг таъсисчилари 4 киши, уставдаги фонди эса 10 млн. сўм бўлсин.

Бунда таъсисчиларнинг улуши қуйидагича келишилади: биринчи таъсисчининг улуши — 50 фоиз, иккинчисиники — 25 фоиз, учинчисиники — 15 фоиз, тўртинчисиники — 10 фоиз. Пул ифодасида биринчи таъсисчининг ҳиссаси — 5 млн.сўм иккинчисиники — 2,5 млн.сўм, учинчисиники — 1,5 млн.сўм, тўртинчисиники — 1,0 млн.сўмни ташкил этади. Шундай ҳоллар ҳам бўладики, масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхонасини ташкил қилишга хоҳиш бору, маблағ йўқ. Унда нима қилиш керак? Бунинг учун нақд пул шарт эмас. Ҳозирги кунда кўплаб банклар, тадбиркорликка ёрдам берувчи фондлар ташкил қилинган. Улардан керакли маблағни қарзга олса, бўлади. Қарз узилиб бўлгач, кейинги даромад улушга қараб тақсимланиши мумкин.

Корхона ташкил қилинаётганда таъсис шартномаси тузилиб, унда таъсисчиларнинг ҳақ-ҳуқуқлари акс эттирилади. Таъсисчилардан бирортаси маълум сабабга кўра корхонадан чиқмоқчи бўлса, унинг улуши қайтарилиб берилади.

Хулоса қилиб айтганда, ҳар бир оила акция, акционерлик жамияти, масъулияти чекланган ҳиссадорлик корхоналари фаолиятида қатнашиб, ўз даромадларини кўпайтириш имкониятига эгадир. Бунинг учун республикамизда барча шарт-шароит мавжуд.

Абдуқодир ўғли АБДУСАДИР,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

Тадбиркорлар: тажриба ва маҳорат

ОҚТОШ ПИШЛОҒИ

Оқтош пишлоғи бугунги кунда кўпчиликка маълум. У нафақат юқори сифатлилиги, балки мазаси ва хушбўйлиги билан ҳам ажралиб туради. Айниқса, ёғ-пишлоқ заводи очиқ турдаги саломатлик ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгач, унинг турдош корхоналар ўртасидаги обрў ва нуфузи янада ортди. Бозор иқтисодиёти талаблари асосида иш кураётган корхона жамоаси қарийб 30 минг сўмлик акцияларни сотиб олди. Бу ўз навбатида ходимларнинг корхонага эгалик туйғусини кучайтириш билан бир қаторда маҳсулот сифатини оширишга ҳам ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Корхона акцияларини унга маҳсулот топширувчи ҳиссадорлик жамиятлари, фермер хўжаликлари ҳам сотиб олмоқдалар. Умуман олганда, корхона мулкининг умумий қиймати 466 минг сўмлик бўлса, ана шу мулкнинг 60 фоизи эндиликда жамоа тасарруфига ўтказилди. Аниқроғи, ишлаб чиқаришдан тушган фойданинг ярмидан кўпини ҳиссадорлар дивидент сифатида оладиган бўлдилар. Масалан, корхонада меҳнат қилувчи Зулайҳо Жўраева, Абдураҳмон Жўраев, Адолат Норқулова, Мавлуда Тўраева ва Абдураҳмон Собировлар сотиб олган акцияларнинг ҳар бир сўмига ўтган олти ойда икки сўмдан қўшимча ҳақ-дивидент олишга муяссар бўлишди.

Айни пайтда корхонада 15 турдаги сут ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқарилаётир. Жорий йилнинг ўтган беш ойида 70 тонна пишлоқ, 20 тонна сариёғ, 400 тоннадан зиёдроқ турли хилдаги парҳез маҳсулотлари тайёрланиб, аҳоли дастурхонига етказиб берилди.

Ўтган йил бошида Қоратоғ этакларидаги корхона ёрдамчи хўжалиги ҳудудидан шифобахш минерал сув заҳираси аниқланган эди. Кўп ўтмай бу шифобахш оби ҳаёт корхонага келтирилиб, шиша идишларда «Оқтош минерал суви» тамғаси билан савдога чиқарила бошлади. Эндиликда бу шифобахш сув қўлма-қўл бўлиб кетган. Йил бошидан буён ҳиссадорлик жамоаси харидорларга 50 минг шиша яна шундай шифобахш сув етказиб берди.

Корхона қошида кичик цехлар очиш орқали маҳсулот тури ва ишчи ўринларини кўпайтиришга алоҳида эътибор берилаётир. Ўтган йилнинг тўртинчи чорагидан буён бу ерда трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш, гилам тўқиш, қандолатчилик, гўштни қайта ишлаш бўйича кичик корхоналар ташкил этилди. Ана шу маҳсулотлар билан савдо қилувчи 14 та фирма дўкон ишга туширилди. Нарпай тумани хўжаликларида корхонанинг тегирмон цехлари очилаётир. Бу ўз навбатида ҳиссадорлик жамиятида кўплаб ишчи ўринларини очишга имкон бермоқда. Ўтган йилнинг бошида корхона ходимлари 82 нафар бўлса, бугунга келиб улар сони 154 кишига етди.

Ишлаб чиқаришни ривожлантириш, хусусан, сут ва сут маҳсулотлари тайёрлашни кўпайтириш хомашё заҳирасини мустаҳкамлашга бевосита боғлиқдир. Ана шулар эътиборга олиниб, ҳозирги пайтда корхона сут етиштирувчи 16 та ҳиссадорлик жамияти, 24 та деҳқон-фермер хўжаликлари билан алоқа ўрнатган. Улар шартнома асосида ҳиссадорлик жамиятлари ва деҳқон-фермер хўжаликларига яқиндан ёрдам кўрсатишмоқда. Жумладан, ўтган йили омухта ем, ёқилғи, иссиқ кийим-бош, қишлоқ хўжалик техникалари сотиб олиш учун қарийб 700 минг сўм маблағ ўтказилди. Ҳозир бу ерда чорва озуқасини йиғиштириб олишда кўмаклашувчи транспорт отряди тузилган. Мазкур отряд деҳқон-фермер хўжаликларига бепул хизмат қилади. Асосий мақсад сут маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш, деҳқон-фермер хўжаликлари билан ўзаро иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлашдан иборатдир. Зарурат туғилганда бундай хўжаликларга қайтариб олмаслик шарти билан моддий ёрдам ҳам кўрсатилади.

Ҳиссадорлар жамияти раҳбари Абдулла ака Мардонқулов корхонада амалга оширилаётган барча хайрли ишларга бош-қош. У ҳақиқий тадбиркор, зукко раҳбар сифатида элга танилмоқда.

Ризо ХУДОЙҚУЛОВ,
«Ишонч» мухбири.

Наманган вилояти Уйчи туманининг 60 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналар.

Т. МАҲКАМОВ олган сурат.

Онажоним табиат

ҚАТРАСИ ИНЖУГА ТЕНГ

Наманган вилояти сув хўжалиги бошқармасининг бошлиги, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Ҳакимжон Ҳошимов билан мухбиримиз Обиджон Жуманазаров мулоқоти.

— Ҳакимжон ака, қачонки, сув ва унинг инсон ҳаётида тутган ўрни ҳақида сўз борганда шоир Эркин Воҳидовнинг:

Бормикан, дунёда неъмат
Мусаффо сув каби.
Қатрасин бўйнимга тақсам
Мисоли инжу каби

деган гўзал мисралари қулоқларим остида жаранглаётгандек бўлаверади. Дарҳақиқат, замин бағридан қайнаб чиқаётган чашма тиниқлигини, тошдан-тошга урилиб оқаётган тоғ дарёси жўшқинлигини, соҳилга зарб ила санчиётган денгиз тўлқинлари қудратини нималарга ўхшатиш мумкин? Буларнинг қиёси йўқ. Лекин...

— Тўғри, неъматлар орасида сув сингари азиз, бебаҳо, одам боласига бир умр йўлдош нарса кам. Бемор иситма оташида куйиб, бу дунё ташвишлари билан хушлашаётганида ҳам сув сўрайди. Ҳа, оби-ҳаёт шунчалик ноёб ва қадрлики, таърифини топиш мушкул. Сув йўқ жойда ҳаёт йўқ. Янаям соддалаштириб таърифлаганда, об-ҳаёт бўлмаса, экин битмайди, саноат корхоналари ишламайди, моддий неъматлар яратиб бўлмайди.

Вилоятимиздаги 7,44 минг квадрат километр майдоннинг 273 минг гектарида деҳқончилик қилинади. Бунинг учун сув масаласида озмунча об-ҳаёт талаб этилмайди. Лекин кейинги вақтда бу борада тақчиллик сезилмоқда. Чунончи, амалдаги йилда мўлжалдагидан 700 миллион кубометр кам сув билан деҳқончилик қилишга тўғри келди. Табиатнинг ўз қонуниятлари бор. Жумладан, сувнинг ҳам гоҳ кўпайиб, гоҳ камайиб турадиган даврийлик хусусиятлари мавжуд. Вилоятимизнинг йирик ирригация иншооти ҳисобланган Косонсой сув омборида 1993 йилда 150 миллион кубометр сув тўпланганн ҳолда бу кўрсаткич 1986 йилда 62 миллион, 1989 йилда 42 миллион кубометрни ташкил этган. 1982 йилда 38 миллион кубометрга тушиб қолган ҳолатлари ҳам кузатилган. Умуман, бундай даврийлик ҳар 6—10 йилда қайтарилиб туради.

— Демак, сув сарфида йил талабларига қараб янгича йўналишлар ишлаб чиқилар экан-да?

— Аслида экинни намга қондиришда сувдан оқилона фойдаланиш деҳқончилик маданиятини белгиловчи мезонлардан бири. Ривожланган давлатларда бу борада тўпланган тажрибаларни «ойнаи жаҳон» орқали кўп бор кузатганмиз. Уларда об-ҳаёт заҳиралари камдир дерсиз. Аксинча, Американинг Калифорния штати йирик ирригация шоҳобчаларига эга. Лекин улар бу борада фақат техника ютуқларига суяниб иш юритишади. Мақсад — тежамкорлик. Чунки, бу нарса ернинг ортиқча заҳарланишининг олдини олади. Узоққа бормайлик. Исроилдан келиб республикамизда пахта етиштираётган мутахассислар гуруҳи ишини олинг. Бизнинг деҳқончиликдаги битта «касалимиз» суғоришда пала-партишликка йўл қўяётганимиздир. Гоҳо, шапалоқдек экин майдонига ҳам сал бўлмаса, бир ариқ сувни тўғрилаб қўямиз. Бу йил об-ҳаёт заҳираларимиз мўлжалдагидан 2,5 баробар камлигини ҳисобга олиб, назорат кучайтирилди. Вилоят ва туманларда махсус гуруҳлар иш олиб борди. Мироблармиз ўз фаолиятларини суғориш тармоқларимиздан ҳар секундда ўтган 275 кубометр сувнинг тўла-тўкис экинга етиб боришлиги чорасини кўрмоқдалар. 75 минг гектар ерни об-ҳаёт билан таъминлайдиган ва бу йилги шароитда заҳиралари кескин камайган Подшоотасой, Чортоқсой, Ғовосой, Косонсой, Чодаксойларнинг сув сарфи, айниқса, қаттиқ назоратга олинди. Етишмовчилик ўрнини қоплаш учун «Победа», «Селчасой», «Чустерак», «Қорабоғ», «Сирдарё» насос станцияларига қўшимча агрегатлар ўрнатилди. Янгидан 200 дан ортиқ қудуқлар қазилди. Ҳар йили каналларни тўлдириш учун йўналтириладиган 9 та сув омборлари заҳиралари ҳам экинзорларга оқизилди.

— Суҳбатимиз мавзуи табиатнинг бебаҳо неъмати ҳисобланмиш об-ҳаёт қадри масаласи ҳам эътиборни тортади...

— Жуда тўғри. Бу борада вилоятимизда катта тадбирлар амалга оширилаётганлигини мамнуният билан таъкидлаб ўтмоқчиман. Эсингизда бўлса, ҳурматли Президентимиз ўз дастурида жумладан, республикамизда ичимлик сув муаммосини ҳал этишга алоҳида аҳамият бериб ўтган. Ана шу йўналишдаги ғамхўрлик бир кеча-кундузда 200 минг кубометр тоза ичимлик суви етказиб бериши мўлжалланаётган «Қизилравот — Наманган» об-ҳаёт тармоғи қурилишида ўзининг тағин бир ифодасини топмоқда. Унинг асосий қисмидан шаҳар, шунингдек, Уйчи ва Чортоқ туманлари баҳраманд бўлади. Наманганнинг Нуробод, Ахсикент аҳоли мавзулари, Совет туманида яшовчилар учун давлат стандарти андозаларига мос фильтрланган сув таъминоти муаммоси ечилади.

— Афсуски, ҳамма ҳам ана шундай меҳнат ва машаққатлар билан келтирилаётган сувнинг қадрига етмаяптида.

— Нимасини айтасиз. Қарангки, ёз ойларига бориб ҳар қанча тозаланган об-ҳаёт бўлмасин, сув тақчиллиги юз беради. Бунга биринчи сабаб айрим ташкилот раҳбарларининг масъулиятсизлигидир. Ўзлари бошчилик қилишаётган жойларда етарли даражада тартиб ўрнатишмайди. Масалан, яқинда Наманган «Сув-оқава» бошқармаси мутахассислари томонидан ўтказилган текширишда Наманган технология олийгоҳидек муътабар жойда салкам бир ариқ тозаланган сув водопровод кранидан ҳуда-беҳуда оқиб етгани аниқланди. Шаҳар спорт қўмитасидагилар ичимлик суви ҳисобига велосипед уйингоҳида деҳқончилик қилишга ўтишибди. Наманган туманидаги «Навбаҳор» жамоа хўжалигида кеча-кундуз марвариддек сув оқиб ётса-да. «кранни бураб қўй» дейдиган мард топилмайди. «Машъал», «Меъмор» фирмалари раҳбарлари ҳам сув сарфи бўйича бошлаланини қотиргилари келмайди.

Наманган шаҳрининг турли даҳаларида яшовчи Муҳаммади Ризаев, Мирҳалил Абдураззоқов, Ёқубжон Ҳусанов каби шахслар эса ҳовлиларига ўрнатилган водопровод тармоғи ҳисобига сабзавот етиштириб, бозор-учар билан шуғулланадилар. Имонини йўқотган айрим кимсаларнинг вилоят маркази учун ичимлик суви ҳосил қилинадиган Шимолий Фарғона каналига ҳар хил ахлат ва чиқиндиларни ташлашгача бориб етганликларини ҳеч қандай баҳона билан оқлаб бўлмайди. Ахир, яқин вақтларгача маҳалла ариғига қараб тупириш катта гуноҳи азим саналганку! Каналлар бўйидаги насослардан оқаётган мой чиқиндиларини назорат қилиш учун ҳам вақт етди, деб ўйлайман.

Мулоҳазаларим охирида демоқчиманки, баъзи мамлакатларда об-ҳаёт ҳам бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари қатори дўконларда сотилади. Биз эса Аллоҳ ярлақаб сероб этиб қўйган сувнинг қадрига етишни ҳамон ўргана олмаётирмиз. Турмушнинг фаровон, умрининг узун, кўнглининг мусаффо бўлишини кўзлаган киши шоир айтганидек, «қатрасини.. мисли инжу» каби асраб-авайламоғи, ундан оқилона фойдаланишни ўйламоғи керак.

«ИШОНЧ»НИНГ ИҚТИСОДИЙ ЛУҒАТИ

Бозор муносабатлари чуқурлашгани сайин ҳаётимизга янги атамалар, турли иқтисодий тушунчалар кириб келмоқда. Кўпчилик газетхонларимиз улар ҳақида етарли тасаввурга эга бўлмасликлари мумкин. Шуни ҳисобга олиб, «Ишонч»нинг иқтисодий луғатини ташкил этишга қарор қилдик.

АКЦИЯ — қимматбаҳо қоғоз бўлиб, унинг эгалари ҳиссадорлик асосида ташкил топган корхона мулкига эгалик қилиш, тушган умумий фойдадан ўз улушини олиш ҳамда бу корхонани бошқаришда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритадилар.

Акция қоғозлари сотилиши ва сотиб олиниши мумкин. Бунда акциялар ўз баҳосига эга бўлиб, унинг миқдори ишлаб чиқаришдан келадиган фойдага, олинадиган дивиденд ва қарз учун бериладиган фоизга боғлиқ ҳолда ўзгариб туради.

Акция қоғозида ёзилган сумма унинг номинал қийматидир. Бозордаги талаб ва таклифга қараб, номинал қийматидан юқори ёки паст баҳода сотилишига акция курси, дейилади.

Акция қоғозлари оддий ва имтиёзли шаклда бўлиши мумкин. Оддий акция қоғозини сотиб олган юридик ва жисмоний шахслар шу корхонанинг мулкига эгалик қилиш, уни бошқариш ҳуқуқидан ташқари кафолатланган тарзда дивиденд олиш имкониятини ҳам қўлга киритадилар. Дивиденд миқдори муайян корхона ёки фирма оладиган фойданинг умумий ҳажмига боғлиқ.

Имтиёзли акциядорлар одатда корхонани бошқаришда қатнашишлари мумкин. Лекин бирон-бир масалани ҳал қилишда овоз бериш ҳуқуқига эга эмаслар. Умумий фойданинг кўп ёки озлигидан қатъий назар, улар кафолатланган дивиденд олиш имкониятини ўзларида сақлаб қоладилар. Агар корхона ёки фирма тугатиладиган бўлса, акция қоғозининг номинал қиймати унинг эгаларига қайтариб берилади.

Одамийлик сабоқлари

ҒАЙРАТДАН КЕЛУР ЯХШИ НОМ

Ғайрат инсондаги ижобий фазилатларнинг биридир. Мушкул масалаларни ҳал қилиш, дўстлик, иноқ-иттифоқлик, сиёсатни мустаҳкамлашда халқ ва мамлакат ишларида бу ҳислатнинг аҳамияти беқиёс. Инсонда ғайрат уч хил кўринишда намоён бўлади. Биринчиси, бирордарлари ва қариндошлари, иккинчиси, турмуш ўртоғи, учинчиси эса ўз халқига нисбатан меҳр-муҳаббат ғайратидир. Ўз биродарларига ғайрат аломати шунда кўринадики, бунда инсон дўстлариданда олийҳимматроқ, саховатлироқ бўлишга, ҳар соҳада, ҳар ишда хизмат кўрсатишга, мададкор бўлишга интилади.

Ўзбек халқи ўзидаги кўп яхши фазилатлари билан фахрланса арзийди. Ҳадисларимизда: «Ризқи кенг ва фаровон бўлишини ва ҳаёти узоққа боришини яхши кўрадиган киши қариндошларидан ўзини узмасин», — дея лутф қилинганлиги бежиз эмас. Расулуллоҳ с. а. в. айтмишлар: «Аллоҳ Таоло Мен дунёдаги ҳамма борлиққа раҳм қилувчи Раҳмонман ва раҳмни яратиб, Раҳмон деган номимнинг ҳарфларидан таркиб топган раҳм сўзини унга исм қилиб қўйдим. Энди ким раҳм қариндошликни узмасдан юрса, мен ундан раҳматимни аямайман ва ким уни узиб қўйса, мен ундан раҳматимни узиб қўяман». Жумладан, ҳар бир кишининг қариндошига кўрсатган ҳиммати аввало қавмига, элига билдирган ҳимматидир. Ҳиммат қанчалик баландроқ юрса, ғайрат ғалабаси, ҳам шунчалик улуғроқ бўлади. Қуйидаги сатрларга эътибор берайлик:

Ғайратдан келди қўлга яхши ном,
Ғайратдан бўлади ҳосил мурод ҳам.
Шундай деб кўрсатмиш бир соҳиби бахт,
Ғайратдан кифтингга келур тожу тахт.

Ҳа, шундай, азизлар. Яхши номга муносиб бўлиб юришнинг масъулиятли юки бор. Ана шу юк заминида одамийликнинг бир қиррасигина намоён холос.

Умр йўлдошига нисбатан қилинадиган ғайрат — уни поклик ва иффатда сақламоқликка эришишдир. Расулуллоҳ с. а. в. оилада вафо, садоқат, мушоварат ҳукмрон бўлиши буюк бир саодат эканлигини қайд этганлар:, «Оиланинг калити тотувлик, тинчлик, иноқ-иттифоқликдадир, иффат назокати ҳам шарму ҳаёдир». Демак, оиладаги тинчлик, хотиржамлик аввало бору йўққа қаноат қилиш демакдир. Яхши аёл уйида ўн йилгача уни бўлмаса ҳам ун чиқармайди. Бу каби савоб иш баракатидан эл ҳам безанади. Фисқу фасод, адоват, ғаразли уйлардан эса узоқда бўлиш лозим.

Арабларда илгари яхши бир одат бор эди. Ҳозир ҳам Ҳижозда мавжуддирки, агарким бирор кимса бировнинг девори ёки томи соясига келиб ўтирсаю, ҳеч нарса сўрамаса ҳам, у кишига иззат-икром билан муносабатда бўлмоқ лозим. Бу эса инсонга, қолаверса ўз халқига бўлган меҳр, ғайрат нишонасидир.

Нақл қилишларича, машҳур подшо Баҳром Гўр кунлардан бир куни айланиб, шикорга чиқади. У шикор вақтида бир қулоннинг ортидан қувиб, ўз маҳрамларидан узоқлашади ва адашиб қолади. Баҳром Гўр шу тариқа олис йўл босиб, дармони қурий бошлаганда бир қишлоққа етиб боради. Даштнинг танобини обдон тортган подшо ғоят очиққан, емак-ичмакка муҳтож эди. У отдан тушиб бир дарахт соясига ўзини олади ва кимлигини сездирмай «Мен бу дам сизларга меҳмонман. Нимаики тайёр овқатингиз бўлса, ўша билан иноят қилинг, шу кифоядир», — дейди.

Қишлоқдаги бадавлат бир одам нотаниш сайёднинг оғир аҳволини кўриб турган бўлса ҳам, ўта назари пастлигидан унга эътибор бермайди. Бошқа бирови эса аксинча, қўйлар сўйдириб, катта дошқозон осдириб, зўр зиёфатнинг тайёргарлигини кўра бошлайди. Очлик тобора қийнаб, ошқозон таталаб турганда мезбоннинг эртага пишадиган овқатидан не наф? Худди шу ердаги бошқа бир хонадоннинг ақли дониш эгаси меҳмонни ўз уйига олиб кириб, олдига нон билан қатиқ қўяди. Тайёр овқатни егач, жони ҳузур топган шоҳ мана шу ризқ билан меҳмон қилган инсонга беҳисоб мол-дунё ҳадя этади, ҳалиги пасткаш бойга жуда қаттиқ танбеҳ беради. Исрофгарга эса олийҳимматликни ҳаргиз мол-дунё билан ўлчаб бўлмаслигини айтиб, сарф-ҳаражатларини тўлар экан: «Кимгаки олийҳимматлик ёр улубдир, ул бешак бахтиёрликка эришибдур», — дейди. Бояги беҳиммат кимса шу тариқа эл назаридан қолибди.

Бу ривоятда ғайратнинг учинчи сифати намоёндир. Расулуоллоҳ с. а. с.: «Менинг нафсим қўлида бўлган зот номи билан қасамёд қиламан, сизлар имони комил бўлмагунингизча жаннатга кира олмайсиз. Имони комил бўлишишингиз учун саломни ошкора берингиз ва бир-бирингизга жаҳл қилишдан сақланингиз, чунки жаҳл тарашлагувчидир, яъни у сочни тарашламайди, балки динни тарашлайди», — деган ҳадисларида кишилар ўртасидаги ўзаро муҳаббат ҳақида гапирадилар.

Шунингдек, теварак-атрофга, турли ҳайвон ва жониворларга ҳам меҳр-шафқатли бўлишнинг ҳосияти кўп. Ривоят қилишларича, кунлардан бир куни подшо Баҳром Гўр ўз тарбиячиси ва устози бўлган Нуъмон Манзар билан шикорга чиқади. Улар бир оҳу изига тушиб, уни узоқ вақт таъқиб этадилар ва натижада бошқа бир туман ҳудудига келиб қоладилар. Оҳу эса ниҳоят сувсираб Қабиса исмли бир арабнинг ҳовлисига кириб қолади. Уй эгаси уни ушлаб, қурага арқон билан боғлаб қўяди.

Подшо Баҳром Гўр арабнинг ҳовлисига етиб келгач, ўқни камонга қўйиб овоз беради: «Эй соҳиби хонадон, менинг овим сенинг уйингга кирди. Уни дарҳол чиқариб юбор!»

Қабиса чавандознинг ким эканини билмасди. Шунинг учун қуйидаги жавобни беради: «Эй, зебо юзли отлиқ, уйимга паноҳ излаб кирган жониворни ўлдириш учун бировнинг қўлига топширишим инсофдан эмас. Таранг тортилган камонингдаги ўшал ўқни кўксимга санчиб ўлдирганингда оҳуга эгалик қилишинг мумкин. Бироқ мени ўлдирсанг, қабилам сени ҳам омон қўймас. Жонингга раҳм қил ва оҳудан кеч!

Агар хоҳласанг, ҳовли эшиги олдида боғлоғлиқ турган отимни эгар-жабдуғи билан сенга бердим. Миниб йўлингга равона бўл!»

Баҳром Гўр уй эгасининг одамохунлиги, самимийлигидан мутаассир бўлиб, отини ҳам олмай, қайтиб кетади.

Бу воқеадан бир неча кун ўтгач, подшо Баҳром Гўр Қабисани ўз ҳузурига чақиртиради ва уни ўз тарбиясига олади. Қабиса шу тахлит араблар орасида «Мужир-ул-ғизлон» яъни «Оҳуларга паноҳ берувчи ва уларни ҳимоя қилувчи» деган лақабни олади. Назмда бу борада шундай дейилади:

Кишига уйингдан паноҳ берган чоғ,
Имкони борича сақла, яхши боқ,
Ҳимоят қўлини олмагил ундан,
Мардлик билан қутқар уни мушкулдан...

Хулоса қилиб айтганда, кишиларнинг ўз оиласига, биродарларига, қавму қариндошига оқибатли бўлиши, ҳиммат кўрсатиши, ҳайвонларга раҳм-шафқат кўрсатиши унинг ғайратидан далолатдир.

Иншооллоҳ, кибру ҳаводан йироқ бўлиб, самимий қалб ила ўз оиламизда, дўстларимиз, ёру биродарларимиз даврасида ҳурмат қозонишдан савоблироқ иш йўқ. Поко парвардигоро ҳар биримиздан ана шу иноятини аямасин, ғайрату шаҳд ила ўзимиздан яхши ном қолдирайлик.

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИН,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Касаба уюшмаларида

ҚИШЛОҚ хўжалик ишлаб чиқаришини механизациясиз тасаввур этиш қийин. Ерни экишга тайёрлашдан тортиб ҳосилни йиғиштириб олишгача асосий юмуш унинг гарданига юкланади. Бинобарин, Наманган вилоятида деҳқоннинг қаноти ҳисобланган механизаторларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга доимо катта эътибор бериб келинмоқда. Яқинда улар учун яна бир ғамхўрлик кўрсатилди.

Вилоят агросаноат ходимлари касаба уюшмаси тармок кўмитаси ҳайъати қарорига кўра ишлаб чиқаришда алоҳида намуна кўрсатган 46 нафар механизаторга Фарғона водийсидаги сўлим оромгоҳлардан саналган Янгиқўрғон туманининг Нанай қишлоғидаги «Пахтачи» дам олиш уйига йўлланма берилди. Улар мазкур оромгоҳда 12 кун давомида саломатликларини мустаҳкамлаб, пахта йиғим — теримида янада фаол қатнашиш учун янги куч-ғайрат тўплаб қайтдилар.

О.ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

ФАРҒОНА вилоятининг 5400 тонналик «кумуш тола» хирмонига муносиб ҳисса қўшган илғор пиллакорларга Олияхон Султонова номидаги мукофот топширилди. Ҳар бири икки минг сўмлик 45 та мукофот ва «Фарғона» дам олиш уйига берилган йўлланма пиллакорларнинг севинчига севинч қўшди.

Вилоят «Кумуш тола» ҳиссадорлик жамияти ҳамда вилоят касаба уюшмалари кенгаши таъсис этган бу совринлар бешариқлик Муборак Сафоева, Акромжон Жўраев, боғдодлик Насиба Мамазиятова, Мавлуда Нишонова, қувалик Комила Мадаминова, Малика Сотволдиева ва бошқаларга насиб этди. Шунингдек, агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси ғолиб пиллакорларга эсдалик совғалари тақдим этди.

С.МАҲМУДОВА,
«Ишонч» мухбири.

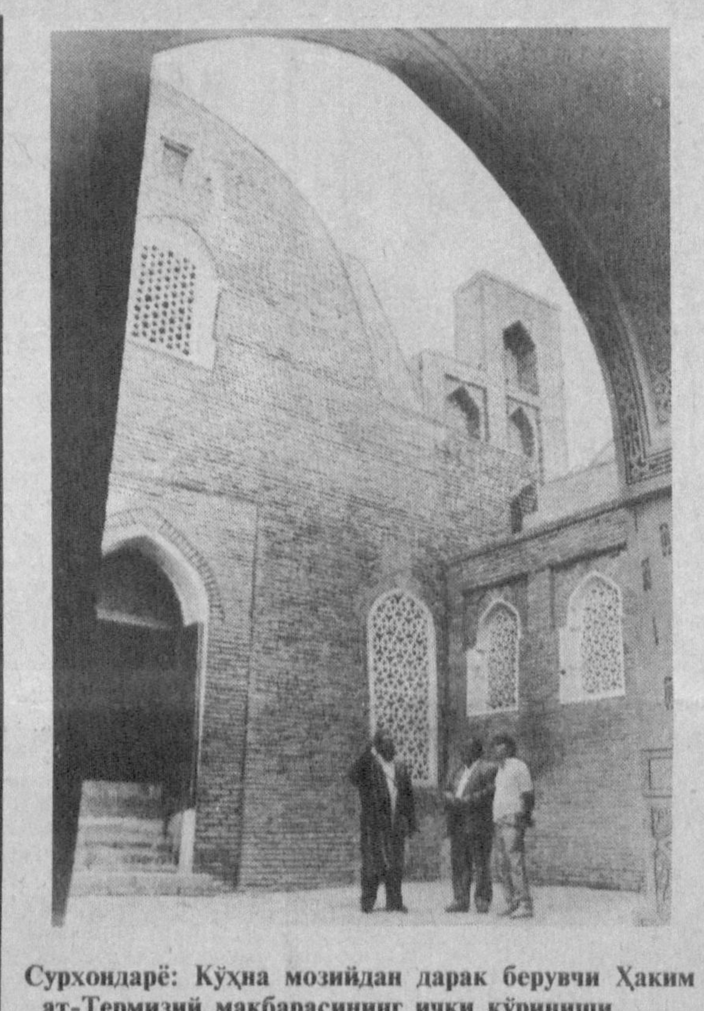

Сурхондарё: Қўҳна мозийдан дарак берувчи Ҳаким ат-Термизий мақбарасининг ички кўриниши.
Н. Муҳаммаджонов туширган сурат.

Машриқзамин дарғалари

АБУ БАКР АР-РОЗИЙ

Қўҳна Шарқ ўзининг оламшумул мутафаккирлари, олимлари билан ўрта асрдаёқ дунёга машҳур бўлган. Шундай алломалардан бири, қомусий илм эгаси, табиб, мутафаккир, Ўрта аср Европасида Разес номи билан танилган, тиббиёт соҳасида ўз даврининг Жолинуси деб саналган зот ар-Розийдир. Абу Бакр Муҳаммад ибн Закарие ар-Розий 251-ҳижрий йили шаъбон ойининг бошида, мелодий 805 йилнинг 23 августида Эроннинг қадимги Рай шаҳрида бадавлат оилада таваллуд топди.

Маълуотларга қараганда, Розийнинг отаси савдогар бўлган. У ўз ўғлининг саводхон, ўқимишли бўлиши учун кўп ҳаракат қилган. Розий ёшлигиданоқ жуда қобилиятли, ҳамма нарсага қизиқувчан, ақлли, идрокли бола бўлган. Эрта савод чиқариб, турли илмларни синчиклаб ўргана бошлаган. Ўрта асрларда кўп олимлар кимё билан шуғулланганлар. Абу Бакр ҳам шу оқимга эргашиб, кимё билан қизиққан, ўз уйида тажрибагоҳ очган. Қизиқарли тажрибалар ўтказган.

Манбаларда келтирилишича, кимёвий тажрибалар вақтида ҳосил бўладиган тутун ва буғлар таъсир этиб кўзлари хасталангач, Абу Бакр табибга мурожаат этади. Табиб — Қаххба Розийнинг кўзини даволаш учун катта пул талаб қилади. Шу воқеа унинг ҳаётидаги ўзгаришга замин бўлади. Табибликка ихлоси ортиб, қўлланмаларни ўрганишга киришади. Розий табибликни бойиш учун эмас, балки беморларни бепул даволаш учун ўрганган эди. Камбағал бева-бечора-ю, ожизларга мурувват кўрсатиб, уларни бепул даволай бошлайди. Боғдодга кўчиб борганидан сўнг бир доришунос билан танишади. Бу танишув тиббиёт билан янада жиддий шуғулланишига туртки бўлади. Абу Бакр ар-Розий бу иш билан кечроқ — ёши 30 ларга яқинлашганда шуғуллана бошлаганига қарамай тиб илмини тез ва мукаммал эгаллайди. Дастлабки ҳакимлик фаолиятини туғилган шаҳри — Райда бошлайди. Розий бошқа ҳамкасбларидан ўзининг ўткир идроки, чуқур мулоҳазаси, кузатувчанлиги билан ажралиб туради. Шу боис унинг ташхисларида деярли хатоликка йўл қўйилмасди, шифо ҳам тўғри белгиланиб, касалликни даволаш осон кечарди.

Розий ўша даврларда барча буюк табиблар сингари кўп шаҳар ва юртларни кезган. Бир қанча вақт Хуросонда туради. Бу ерда Хуросон ҳукмдори Абу Солиҳ Мансур ибн Исҳоқнинг шахсий табиби сифатида хизмат қилади. Розий даволаш ишларидан ташқари илмий тадқиқотлар ўтказди. Китоблар битиб, шогирдлар етиштирди. Бухорода истиқомат қилди. Ислом динидан бебаҳра қолмади.

Розий Хуросонда бир қанча вақт яшагандан сўнг Ироққа (Боғдодга) кўчиб ўтади. Бу ерда ҳам Ироқ ҳукмдори саройида табиблик қилади ва иккита касалхона ташкил этади. Розий бир қўй сўйиб шаҳарнинг турли жойларига осиб қўйишни буюради ва қаерда гўшт тез бузилмай узоқ сақланса, ўша жойга шифохона қуришни тавсия қилади. Бош табиб, албатта ар-Розийнинг ўзи эди. Бу шифохонадаги тартиб ҳам ўзига хос бўлиб, беморларни аввал кичик табиблар, агар улар касалликни аниқлашда қийналсалар, сўнг катта табиблар кўришарди. Охири сўзни бош табибнинг ўзи айтарди. Даво усулларини кичик табиблар, ёки уларнинг шогирдлари бажарар эдилар. Ҳозирги кундаги даволаш чоралари ҳам худди Розий қўллаган усулга ухшайди. Шуниси муҳимки, ўша қадим замондаёқ Шарқ тиббиётида биринчи бўлиб, даволашда янги усул қўлланилган. Яъни, ҳар бир бемор учун махсус варақа — «касаллик тарихи» жорий қилинган. Бунга ҳар бир беморнинг кундалик аҳволи, унинг организмида рўй бераётган ўзгаришлар, кузатув натижалари батафсил ёзиб борилар ва сўнгра умумлаштирилиб, турли хасталикларнинг кечиши, уларнинг оқибатлари аниқланар, касалликнинг моҳияти ҳақида якуний хулоса чиқарилар эди. Шунга асосан даво чоралари белгиланарди.

Розий ва шогирдлари томонидан ёзиб қолдирилган касалликлар тарихидан маълум бўладики, у аҳолининг барча табақаларига бир кўз билан қараган: даволаган беморлари ичида ҳукмдорлар ҳам, оддий ҳунармандлар ҳам, бева-бечоралар ҳам бўлган.

Шундай қилиб, Абу Бакр ар-Розий тиббиёт амалиётини такомиллаштиришда замонадан анча илгарилаб кетди, соҳанинг муҳим назарий масалалари юзасидан кузатишлар олиб борди. Бу билан жаҳон тиббиётига катта ҳисса қўшди.

Кези келганда яна бир нарсани таъкидлаш лозим. Розий янги дори ёки муолажа усулини касалга қўллашдан олдин уни бирорта ҳайвон, масалан, маймунда синаб кўриб, сўнг беморларга тавсия этган. У одам аъзоларининг тузилиши ҳақида аввалги олимлардан кўра аниқроқ ва батафсилроқ маълумот тўплаган. «Аъзоларнинг иши» номли анатомия ва физиологияга тегишли махсус асар ёзган. Розий томир уриши орқали касалликни аниқлашга кўп эътибор берган ва ташхис қўйган.

Алломанинг тиббий фикрлари — касалликлар ҳақидаги мулоҳазаларда акс этган. Мижоз ва рутубатлар назариясини эътироф этган. Даволаш усулига келганда Розий қарама-қаршилик билан даволаш йўлига асосланган. Парҳезга жиддий аҳамият берган. Дори-дармонларни қўллаш ҳақида бир нечта асар ёзган. Ҳар бир дорини «иссиқлик» ёки «совуқлик» хусусияти, касалликка таъсир этиши жиҳатидан фармокологияси ва фармакокинетикаси назарда тутилиб, сўнг муолажа буюрилган.

Ар-Розий жарроҳлик соҳасида ҳам муҳим ишлар қилганлигини тарихчилар баён этишган. У юқумли касалликларни пухта билган ва даволай олган. Розий ўрта асрларда яшаб ижод этган бошқа йирик олимлар сингари ўз давридаги фанларнинг деярли барчаси билан қизиққан. У ислом олами ва умуман Ўрта асрнинг қомусий билимга эга бўлган буюк алломаларидан бири эди. Манбаларда унинг 270 дан ортиқ асарлари номи келтирилади. Ҳозирда жаҳоннинг турли кутубхоналарида Розий қаламига мансуб 76 та китоблар сақланаётганлиги маълум. Бу асарлар табобат, кимё, доришунослик, мантиқ, математика, фалакиёт ва илоҳиёт фанларига бағишланган. Унинг айниқса, табобат ва кимё соҳасидаги хизмати беқиёс. Тиббиётга оид асарларининг энг муҳимларидан бири — «Мансурга бағишланган тиб китоби». Бу асар Хуросон ҳукмдори Абу Солиҳ Мансур ибн Исҳоққа бағишланган. У тиббиётнинг ўша даврда маълум бўлган ҳамма соҳаларини ўз ичига олган бўлиб, 10 жилддан иборат. Лотин тилига таржима қилинган мазкур китоб ўз даврида Европа дорилфунунларининг асосий дарсликларидан ҳисобланган. Шарқ ва Ғарб табиблари орасида кенг тарқалган. Абу Бакр ар-Розийнинг тиббиёт соҳасидаги муҳим асарларидан яна бири «Чечак ва қизамиқ» номли китоби бўлиб, унда мазкур касалликлар ҳақида батафсил маълумот берилган. Бир-биридан фарқи кўрсатилган ва чечакка қарши эмлаш усуллари тавсия қилинган.

Алломанинг учинчи муҳим асари «Тиббиётнинг ҳамма соҳалари ҳақида китоб»дир. 25 жилддан иборат бу нодир кўлёзма ҳам табиблар ўртасида машҳур бўлган. Шунингдек, анатомияга оид 6 та, физиологияга доир 8 та, айрим касалликларга оид 8 та, доришунослик ҳақида 7 та, парҳез ва овқатланиш тартибига оид 3 та китоб яратганлиги ҳақида маълумотлар бор. Розий инсон умрини қисқартирувчи омилларни бирма-бир санаб ўтади ва узоқ яшаш учун қандай қоидаларга риоя қилиш зарурлигини таъкидлайди. Кимё соҳасидаги асарлари ичида «Китоб сирр ал-асрор» («Сирлар — сири китоби»), «Китоб ал-асрор» («Сирлар китоби») ва «Китоб аш-шавоҳид» («Шоҳидлар китоби») катта аҳамиятга эга. Булардан энг йириги «Китоб ал-асрор» бўлиб, унда ўша даврда кимё фани эришган ютуқлар ҳақида сўз юритилади. Розий турли ялтироқ қотишмалар ҳосил қилган бўлса-да, булар ҳали олтин эмаслигини эътироф этиб, бир металлни иккинчи металлга айлантиришнинг мўъжизавий сирлари ҳақида фикр юритади.

Олимнинг фалсафий қарашлари ўз замондошлари ҳамда кейинги авлод вакилларига кучли таъсир кўрсатган. Абу Райҳон Беруний «Ҳиндистон» асарининг 32-муддат, умуман, вақт ва оламнинг яратилиши ва йўқ бўлиши ҳақидаги бобида Розийнинг фалсафий дунёқараши ва бу дунёқараш қандай асосларга суянганлиги ҳақида кенг тушунча бериб ўтган. Розий фалсафаси Яқин ва Ўрта Шарқда илғор ижтимоий-фалсафий ғояларнинг тараққий этишида маълум аҳамият касб этганлиги шак-шубҳасиз.

Буюк аллома кексайган чоғида ожиз бўлиб қолади; у умрининг сўнгги йилларини туғилиб ўтган шаҳри — Райда ўтказади ва 313 ҳижрий йилнинг 5-шаъбонида, мелодий 925 йилнинг 26 октябрида 60 ёшда оламдан ўтади.

Зиёвуддин ҳожи САЪДУЛЛАЕВ,
тиббиёт фанлари доктори, профессор.

АЛЛОМА ТАВСИЯЛАРИ

• **Бир болага** сўгал чиққан эди. Устоз (Розий) унга ҳар ойда девпечак қўшилган ҳалила қайнатмасини сабр билан истеъмол қилиб юришни буюрди. Бу қайнатма болалар учун шундай миқдорда тайёрланади: сариқ ҳалила, шоҳтара, Маккаи сано ва девпечак — ҳар биридан беш дирҳам олиб етарли миқдордаги тоза сув билан қоидага мувофиқ қайнатилади.

• **Бир кишининг** баданида сўгалга ўхшаш тошмалар бўлиб, у тошмалар юмшоқ ва ичи сув билан тўлган эди. Устоз Розий бу қон чиқиндиларидан, касал уларни табиатга сингдириб юборишга ожизлик қилган, деди ва касалдан қон олдирдингми, деб сўради. У киши бултур қон олдириб енгил тортган эдим, деган эди, устоз унга ҳар ойда бир марта қон олдир ва тўрт марта ҳалила қайнатмаси истеъмол қил, деб буюрди.

• **Бир йигит** тиш оғриғига учраб, сийдиги қизарган эди. Устоз Розий унга қортиқ қўйиш билан бирга, чаҳор ранг, деб аталган томирдан қон олдир деб буюрдилар. Шеролчин чайнашни, сиркали сув билан оғиз чайишни ва эрталаблари анор суви ичишни тавсия этдилар.

ДУШАНБА, 25

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 "Эски саройда". Мультфильм.
18.20 "Чорраҳа".
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Футбол шарҳи.
19.35 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси эстрада-симфоник оркестрининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 **"Туркистон — умумий уйимиз". Мухтор Шаханов билан мулоқот.**
21.45 **ЎзТВ хазинасидан. Чўлпон. "Кеча ва кундуз".** Видеофильм. 4-қисм.
22.50 Эълонлар.
22.55 — 23.20 **"Ахборот".**

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. "Кўзмунчоқ".
19.00 "Уй остонадан бошланади...".
19.25 "Параллель".
19.55 "Шифокор билан мулоқот".
20.25 **"Спорт-тайм".**
20.55 "Неварамиз милицияда ишлайди". Бадиий фильм.
22.20 — 23.00 "Ҳунари бор — хор бўлмас". Кинодастур.

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.10 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 01.40

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".

"ОМАД" таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.50 "Салом, ёшлар!".
21.30 "Жаҳон географияси".
22.20 Эълонлар.
22.25 Видео — "О".
00.05 Эълонлар.
00.10 "Курьер".
00.30 "... яна об-ҳаво ҳақида".
00.40 — 00.50 "Постфактум".

СЕШАНБА, 26

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"**. Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 **ЎзТВ хазинасидан. Чўлпон. "Кеча ва кундуз".** Видеофильм. 4-қисм.
10.05 "Ёшлик" студияси. "Эзгуликка интилиб".
10.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
11.00 Немис тили.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Адабиёт.
12.00 "Қўнғироқча".
12.30 — 14.30 "Умидлар йили". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 "Жасур чўпон бола". Мультфильм.
18.20 **"Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари".**
*
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **"Навоийхонлик".** Адабий кўрсатув.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 **"Кетма, севгилим". Шомаҳмуд Шораҳмедов куйлайди.**
21.30 **ЎзТВ хазинасидан. Чўлпон. "Кеча ва кундуз".** Видеофильм. 5-қисм.
23.15 Эълонлар.
23.20 — 23.45 **"Ахборот".**

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:

18.30 "Мультфейерверк".
18.45 "Табиат дунёси".
19.35 "Хусусийлаштириш: қадамбақадам".
19.55 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
20.45 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 "Видеогид".
21.30 "Теле-ателье-шоу".
21.40 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
22.20 — 24.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
* * *
18.10 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 00.40

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".
19.55 "Дурдаршан" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.55 "Уорлднет" телекомпаниясининг янгиликлари.
21.15 "Рангинкамон" (тожик тилида).
22.00 "Жаҳон ва биз".
22.50 — 23.25 "Соккер-клуб". Футбол шарҳи

ЧОРШАНБА, 27

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"**. Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 **ЎзТВ хазинасидан. Чўлпон. "Кеча ва кундуз".** Видеофильм. 5-қисм.
10.30 Инглиз тили.
11.00 "Ёшлик" студияси. "Талабалик йилларим".
11.40 Янги алифбони ўрганамиз.
12.10 "Санъат ғунчалари".
12.45 — 14.45 "Биз танлаган йўл". Видеоканал.

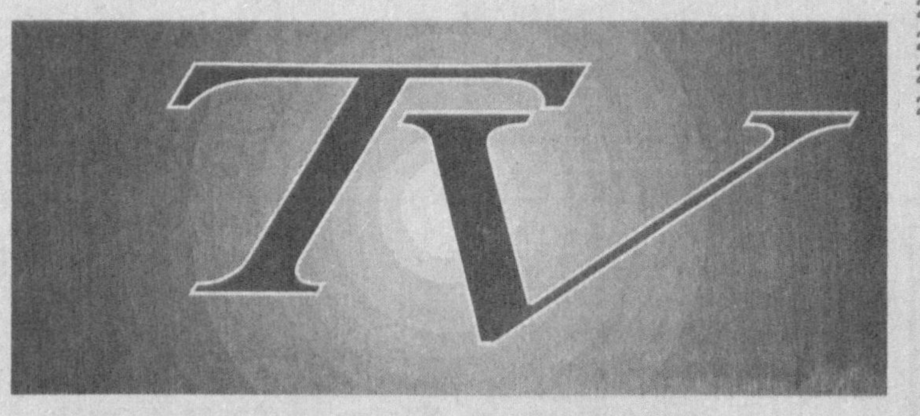

***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 **"Камолат сари".**
18.40 Мусиқий дақиқалар.
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Спорт хабарномаси.
19.35 **"Маҳтумқули — сўзлар тили туркманнинг".**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 **Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда — Сирдарё вилояти.**
21.45 "Тақдиринг қўлингда". Бадиий фильм.
23.05 Эълонлар.
23.10 — 23.35 **"Ахборот".**

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:

18.30 Болалар учун фильм. "Сиёҳдон одам".
19.30 "Уй ҳайвонот боғи".
19.50 "Дарсга қўнғироқ".
20.35 "Тошкент оқшомида".
21.35 — 23.05 "Кинематограф".

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
* * *
18.10 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 00.20

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".
19.55 "Ёшлик" студияси. "Яхшиларга эргашиб".

"ОМАД" таништиради:

20.25 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари.
20.30 Эълонлар.
20.35 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
21.25 — 00.25 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".

ПАЙШАНБА, 28

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"**. Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Қизалоқ, фильмда ўйнашни хоҳлайсанми?" Бадиий фильм.
10.20 **Ўзбек тилини ўрганамиз.**
10.50 "Бир ўлкаки...".
11.30 **"Фармон ва ижро".**
12.00 "Табиат — ҳаёт сарчашмаси". Кинодастур.
12.40 — 14.00 "Ёшлик" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 **"Фарзанд — умид юлдузи".**
18.40 Шеърий дақиқалар.
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **"Санъат олами".**
19.50 **"Юзма-юз".**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 **"Хотира". Бастакор Коммунар Комилов қўшиқлари.**
21.40 "Келин". Бадиий фильм.
22.55 Эълонлар.
23.00 — 23.25 **"Ахборот".**

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:

18.30 "Омад" тақвими.
18.35 "Кўнгил".
18.40 "Муҳаббатга ошно қалблар".
19.00 "Теле-ателье-шоу".
19.10 Видео янгиликлари.
19.30 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
20.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.05 — 22.45 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
* * *
18.10 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 01.00

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".
19.55 "Кашф этилаётган имкониятлар".
20.25 "Дурдаршан" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.25 "Юксалиш".
22.05 "Подиум".
22.25 — 23.25 "Ёшлар ва замон".

ЖУМА, 29

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Ҳуда-беҳуда гаплар". Бадиий фильм.
10.15 Немис тили.
10.45 "Жараён".
11.25 "Ғазалхон ёшлигим".
12.00 **"Умр мазмуни".**
12.30—14.30 "Маънавият" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 **"Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари".**
*
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **"Пул қадри".**
19.40 **"Етти иқлим садоси". Халқаро шарҳловчилар davраси.**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳофизлар хониш қилганда".
21.40 **"Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари". "Зулматни тарк этиб". Бадиий фильм.**
*
23.10 Эълонлар.
23.15 — 23.40 **"Ахборот".**

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:

18.30 Болалар учун фильм. "Кўриқхона тепалигида". 1-серия.
19.30 "Билиб қўйган яхши".
20.00 Ёшлар ижро этадилар.
20.30 "Йўлингиз бехатар бўлсин!"
21.00 "Самарали изланишлар".
21.30 **"Бизнес-академия".**
21.55 **"Шаҳар юмушлари".**
22.55 — 00.20 "Маҳтумқули". Бадиий фильм (рус тилида).

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
* * *
18.10 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 23.40

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".

"ОМАД" таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
20.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 "Автосалон".
21.30 "Кулгига нима етсин!".
21.50 Эълонлар.
21.55 "Даракчи".
22.05 Эълонлар.
22.10 — 23.50 Видео — "О".

ШАНБА, 30

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Ҳаёт йўллари. Бахтиёр Ихтиёров".
9.50 **"Онамнинг ўгитлари".**
10.30 Қашқадарё вилоят Усмон Юсупов тумани Маданият уйи "Гўзал" ашула ва рақс ансамблининг концерти.
11.00 "Яшил чироқ".
12.00 **"Қишлоқ ҳаёти".**
13.00—15.00 "Нурли келажак". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Спорт хабарномаси.**
18.10 **"Ўйла! Изла! Топ!"**
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Ахборот"** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **"Ватандин яхши ёр ўлмас".** Адабий-мусиқий композиция.
20.00 **"Ўзбекистон янгиликлари"** (инглиз тилида).
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ахборот".**
20.55 Эълонлар.
21.00 **"Санъат усталари". Ўзбекистон халқ артисти Яйра Абдуллаева.**
22.10 **"Тунги ёғду".** Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:

9.00 "Мультфейерверк".
9.15 "Табиат дунёси".
10.05 "Хусусийлаштириш: қадамбақадам".
10.25 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
11.15 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
11.40 "Видеогид".
12.00 "Теле-ателье-шоу".
12.10 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.50 "Кинонигоҳ".
14.30—18.30 "СПОРТ ҚИТЪАСИ".
*

"Тошкент" студияси таништиради:

18.30 Болалар учун фильм. "Кўриқхона тепалигида". 2-серия.
19.30 Болалар учун. "Табассум".
20.10 "Кичик дебют".
20.40 **"Янги иқтисод".**
21.15 "Ҳар соҳадан бир шингил".
21.35—23.05 "Кинематограф".

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00 — 21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.45 — 01.20

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 "Саховат".
10.30 "Мулоқот". Кинокомедия.
11.00 — 11.25 "Меҳригиё".
***
18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мульткарусель".
19.55 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
20.20 "Ўзбекистон — ислоҳотлар йўлида".
21.20 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.30 "Бу ажиб дунё".
21.50 "Мусиқий саёҳат".
22.30 — 22.40 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ЯКШАНБА, 1

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **"Ассалом, Ўзбекистон!"** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 **"Камалак".** Болалар учун кинодастур.
10.00 "Ёшлик" студияси. "Ватанимга хизмат қиламан".
11.00 "Цирк! Цирк! Цирк!"
11.45 **"Унутилмас сатрлар". Турди Фароғий.**
12.30 "Қўшиқларим сизга армуғон".
13.00—15.00 **"Маърифат" видеоканали. Ўқитувчилар кунига бағишланади.**
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **"Устозлар".**
18.35 **"Ойнаи жаҳонда...".**
18.55 Эълонлар.
19.00 **"Панорама"** (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 **"Якшанба оқшомида".** Мусиқий кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 **"Ҳафтанома".**
21.00 Эълонлар.
21.05 **"Деҳқон даладан қайтганда..."**
21.50 **Спорт кўрсатувлари:** 1. Бокс бўйича Осиё чемпионати. 2. Футбол. Ўзбекистон чемпионати. "МҲСК" — "Навбаҳор".
23.50 Эълонлар.
23.55—00.25 **"Ҳафтанома".**

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:

10.00 "Омад" тақвими.
10.05 "Кўнгил".
10.10 "Муҳаббатга ошно қалблар".
10.30 "Теле-ателье-шоу".
10.40 Видео янгиликлари.
11.00 "Тропиканка". Телесериал (Бразилия).
11.50 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва Эълонлар.
12.35—14.15 "Кинонигоҳ".
***
17.00 "Совға".
17.30 "Жаҳон географияси".
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео—"О".
20.05 Эълонлар.
20.10 "Курьер".
20.30 "...яна об-ҳаво ҳақида".
20.40 "Постфактум".
20.50 "Кулгига нима етсин!"
21.15 "Юлдуз-шоу".
22.25 Эълонлар.
22.30 "Даракчи".
22.40 Эълонлар.
22.45—00.25 Видео—"О".

ЎзТВ III
РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00 — 22.55
*
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.55 — 00.55

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 "Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!". Мультфильм.
9.30 "Менинг кўчам...".
9.45 "Эсдалик учун дастхат".
10.10 "Қувноқ суҳбат".
10.40 "Эртакларнинг сеҳрли олами".
12.10 — 12.20 "Ўзбекистон янгиликлари" (инглиз тилида).
***
18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
*
19.40 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
20.05 "Дурдаршан" телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.05 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.15 "Маэстро".
21.45 "Спектр".
22.10 "Бу ажиб дунё".
22.30 — 22.40 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

ХАТЛАР — ҲАЁТ ОЙНАСИ

ЎН МИНГ СЎМЛИК ЮТУҚ

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ. 22-автокорхонага қарашли 4-автоколонна бошлиғи Малик Эгамқуловга омад кулиб боқди. Унинг Ўзбекистон Республикасининг мустақиллигига бағишлаб чиқарилган 100 рақамли 6047 сериядаги лотереясига катта ютуқ чиқди. Шундай қилиб, ўн сўмга 10000 сўмлик юмшоқ мебеллар мажмуасига эга бўлган М. Эгамқуловнинг қувончи чексиз. Дўстлари, ҳамкасблари уни бахтли ютуқ билан самимий табрикладилар.

Х. ҚАРШИБОЕВ.

САБР ТАГИ-РАҲМОН...

XI асрнинг улкан шоири ва донишманди Юсуф хос Ҳожиб ўзининг «Қутадғу билиг» («Саодатга олиб борувчи билим») номли асарида тилга эътибор ҳақида ажойиб фикрларни баён қилган:

«...Кишига рўшнолик, яхшилик ва эзгуликлар тил туфайли келади... Қутиззатни ҳам, обрў-эътиборни ҳам киши тил орқали топади».

Жумҳуриятимиз мустақил бўлганига ҳам 4 йилдан ошди. Албатта, ёш давлатимиз ўзини тиклаб, юксак тараққиёт даражасига эришгунга қадар анча қийинчиликлар, етишмовчиликлар бўлиши шубҳасиз.

Мен кекса педагогман. Баъзан ота-оналар олдимга келиб, ҳаётдан шикоят қиладилар: «нарх-наво ошиб боряпти, яшаш оғир, маошлар етмайди». Мен уларга тасалли бериб, иқтисод фанидан дарс ўтувчи шогирдим Гўзалхон Холқосимованинг ҳузуримга чақираман. Гўзалхон ўзининг гўзал одоби ўринли муомаласи, чуқур билими билан кўпчилик эътиборини қозонган.

— Тўғри, — дейди қизимиз, — ҳозир аҳвол анча оғир. Нарх-наво қиммат. Аммо истаган нарсангиз топилади. Президентимиз Ислом Каримов фермерчиликка, хусусий мулкчиликка, тадбиркорликка, савдо-сотиққа эркинлик бериб, халқ фаровонлигини ошириш йўлида зўр ғайрат ва қатъият билан иш олиб бораяптилар. Ҳозирда хусусий ва кичма корхоналар, фермер хўжаликлари таъминотни яхшилашга баҳоли қудрат ҳисса қўшаяпти. Вақти келади, улар ўртасида рақобат бошланади. Ана шунда нархлар ўз-ўзидан туша бошлайди. Дўконлар ҳам молга тўлиб бораверади. Бозор иқтисоди деб шуни айтадилар. Ҳозирги қийинчиликларга сабр-тоқат билан чидаш керак. Қуръони каримда ҳам «Сабр таги-раҳмон» дейилган.

Бу фикрларга қўшимча қилиш қийин. Ҳозирги даврни тушуниш учун эса маърифатли бўлиш керак. Юсуф хос Ҳожиб ўз китобида илм ҳақида муборак мисраларни баён қилиб: «Назар солиб қарасанг, билимсиз киши кўр одамга ўхшайди. Унинг кўзини очиш учун билимдан ҳисса бериш лозим», дейди.

Энг муҳими, юртимизда тинчлик, осойишталик сақланиб турибди. Шундай экан, борига қаноат қилиб, бир-биримизга далда беришимиз, умид ва ишонч билан яшашимиз лозим. Фаровонлик манбаи меҳнатда, сидқидилдан меҳнат қилган одам ҳозир ҳам ёмон яшаётгани йўқ. Замон руҳини тўғри англаб, иқтисодий ислоҳатларга қатъий амал қилсак, иншооллоҳ, орзу қилган кунларимизга тезроқ эришишимизга шак-шубҳа йўқ.

Асқар ИБРОҲИМОВ,
Тошкентдаги 200-мактабнинг адабиёт ўқитувчиси.

Маҳалла хотин-қизлари кенгашларида

АЁЛ ЙИҒЛАМАСИН...

Хизмат вазифам юзасидан кўплаб хонадонларда бўламан. Оилавий можаролар... Баъзан бу жанжаллар сабабини аниқлаб, ҳар иккала томонни ҳам муросага келтиришга, оилани сақлаб қолишга муваффақ бўламан. Баъзида эса, аксинча... Шунча уринишларим, куйиб-пишишларим кор қилмайди. Дилим вайрон бўлиб чиқаман, гоҳо хонадонлардан. Мен дардини тинглаган опалару сингилларим, дугоналарим, бир сўз билан айтганда турмуш ташвишлари ила елиб-югуриб юрган аёллар...

Аёл. Қалбингиздаги дардларингизга ҳамдард бўлай, бахтли кунларингизга қувониб юрай, кўз ёшларингизни кўрмай деб ўз зиммамга масъулиятли ишни олганим тўғри бўлдимикин, дея ўйлайман, гоҳида... Ахир, сиз йиғлаб келганингизда менинг ҳам дилим йиғлайди. Агар қувонсангиз, ширин турмушингиз ҳақида ёйиб сўзласангиз борми, менинг ҳам севинчларим бисёр бўлади! Тўғри, маҳалламизда иноқ ва аҳил турмуш кечиришиб, ширин-шакар болаларни биргаликда тарбиялаб улғайтираётган ота-оналар жуда кўп. Лекин, мени кўпроқ оилалардаги «оғриқ»лар куюнтиради, иложини қилиб куйди-чиқдиларга йўл қўймасам деб орзуланаман. Ахир, бундай кўнгилсизликлар хонадонда ўсаётган болалар тарбиясига салбий таъсир ўтказади. Уларда нима гуноҳ? Айтаверсам, гап кўп...

Кўчамиз бошида яшовчи бир аёлнинг беш фарзанди бор. Уйда. Ишламайди. Эри бошқа аёл билан ноқонуний яшамоқда. Оиласидан хабар олмайди. Виждонини унутган отани қарангки, ҳеч тап тортмасдан «болаларимга пул бериб турибман-ку» дейди. Болалар эса ота меҳрига зор. Ахир, меҳрни пул билан ўлчаб бўлармиди? Бу оила келишмовчилигига ким айбдор? Онами? Отами? Арзимаган баҳона ва сабаблар-ми?

Т. исмли йигит кўринишидан бинойидек, лекин хотини билан қилган муомаласини кўрсангиз... Эру хотин бир-бирларини ҳақорат қилишдан чарчамайди. Иккита гулдек фарзандлари бор. Жанжал пайтида улар ҳам кўзларига кўринмайди. «Нари тур» деб ота онага итаради болани, она эса отасига...

Бўғзимга тош тиқилади, кўзимга ёш тўлади. «Эҳ, болажоней, дунёда биргина тирноқ деб йиллар бўйи тишини - тишига қўйиб яшаётган хонадонларда туғилсанг бўлмасмиди? Қадрингга етишмаётган бу ота-онанг сенинг тақдирингни, эртангни ҳеч ўйлаб кўришганмикин? Улар ўзлари билан овора...»

Яна бир аёлнинг иккита ўғли бор. Судга ажралиш учун ариза берган турмуш ўртоғи муттасил ичиб келиб, калтакларкан. «Тоқатим тоқ бўлди» дейди. Хўп, улар ажралишди ҳам дейлик. Лекин, болаларнинг келажаги нима бўлади? Аёл-ку, бир кунини кўрар, лекин эркак-чи? Унинг инсофга келиши учун вақт ва имкон бор. Наҳот, эркакларимиз... Йўқ, мен аёлни оқлаб, эркакларни қораламоқчи эмасман. Фарзанд тақдирини ўйламайдиган аёллар ҳам бор. Бошқа кўчада яшовчи бир эркакнинг оҳидан тутун чиқади. «Уйда менинг умуман обрўйим йўқ. Хотиним ҳам, унга қўшилиб болаларим ҳам ҳурмат қилишмайди. Қариндош-уруғу, ота-онам-ку, уйга қадам босолмайди. Хотиним «улар уйга келишмасин» деб жанжал кўтаради. Ахир, уни деб жигарларимдан қандай кечаман?»

Баъзи оилаларда эру хотин ўртасида меҳр йўқ, ҳатто оддий инсоний муомалани ҳам учратмайсиз. Бундай хонадонлар кунба-кун нураб бораётган иморатга ўхшайди. Ким айбдор бунга? Эру хотиннинг бир-бирини тушунмаслиги, бир-бирини яхши билмаслигими? Қиз бола тарбиясини оналар зиммасига ташлаб қўяётган оилалармиҳ Мактабми? Муаллимларми?

Саволларимга жавоб тополмай қийналаман. Кўп йиллик умрини ёш авлод тарбиясига бағишлаган кекса педагог Очил ота Усмонов оилавий низолар кўпаяётганини шундай изоҳлайдилар:

- Ҳозирги ёшларимиз ҳаётга енгил қарашади. мени кечиришсину, уларнинг маънавий дунёси ҳам қашшоқ. Китоб ўқимайдилар, радио тингламайдилар. Фақат ойнаи жаҳондан бешарм киноларни соатлаб ўтириб кўришади. Яшашни кинолардагидек деб тасаввур қилишади. Оилани эса бир ўйинчоқ деб билишади. Ёшларимизни ҳушёрликка даъват этиш керак, оилавий бурч масъулиятини уларга уқтирмоқ зарур.

Кекса муаллимнинг гапларида жон бор. Баъзи хонадонларда умуман газета-журнал кўрмайсиз. Аёллар ўзаро ғийбату майда ташвишлардан бўшамайди. Эркаклар уч-тўртта бўлишиб, кайфу сафо қилмоқни ўзларига одат этишган. Болалар эса кўчадан бери келмайди. Уларнинг тарбияси фақат мактабгагина ишониб, ташлаб қўйилган.

Ёшгина келинчак ёнимга келиб дардини тўкиб солади:

— Турмуш қурганимизга озгина вақт бўлди. Хўжайиним жуда рашкчи экан. Уйга келган одамдан мени рашк қилаверади. Мана неча ойдирки, ота-онамникидаман. Бир мартаям келгани йўқ. Арзимаган баҳона топиб, калтаклаб урганлари устига онамлар бориб қолганлар. Мен улар олдида ҳам уятлиман, айтган кишиларига тегмай... Мана энди эшитсам, турмуш ўртоғимнинг онаси «ўғлимни бошқа қизга уйлантираман» деб тўй тараддудида юрганмиш. Менинг айбим нима? Маслаҳат беринг, нима қилай?

Ҳой, одамлар! Қаёққа қараяпсиз? Наинки, ёнгинангизда, девор-дармиён қўшнингизникида оила можароси чиқсаю сиз қанча йиллик турмуш тажрибангиз бўла туриб, бунга жимгина қараб турсангиз? Ахир, ақалли бир мартагина эр ё хотинни инсофга чақириш мумкин-ку? Балки, шу биргина насиҳат уларни яна оилага қайтарар?

Назаримда, оилаларнинг тотувлиги, бегуноҳ болаларнинг уяси бузилган полопонлардек чирқиллаб қолмаслиги учун, кўнгиллар ярим бўлиб, кўз ёшлар беҳуда тўкилмаслиги учун сизу биз, ҳаммамиз, бутун маҳалла-кўй якдил ҳаракат қилмоғимиз керак. Кўз олдимизда юз бераётган можароларни яхши гап, доно насиҳат, ўзаро муроса йўли билан ҳал этиш мумкин. Оилаларнинг тинчлиги жамиятимизнинг тинчлиги-ку, ахир.

Ҳафиза ЎСАРОВА,
Жомбой туманидаги Деҳқонобод маҳалла хотин-қизлар кенгаши раиси.

ОҚИБАТ ЙЎҚОЛМАСИН

Яқинда Қибрай туманида яшайдиган ўғлимникида меҳмонда бўлдик. У қурувчи. Дилкаш, оқибатли ошна-оғайнилари билан танишиб, хурсанд бўлдим. Ён қўшнилари ҳам яхши одамлар экан.

Иккинчи куни Нафиса Алихонова деган аёл уйига таклиф этди. Унинг самимияти, илиқ муомаласидан мутаассир бўлдик. Оила бошлиғи кабель заводида қоровул бўлиб ишларкан. Болалари билан далада сабзавот етиштириб, яхши ҳосил ололмай қолишибди. Тўрт фарзанднинг энг каттаси 13 ёшда. Ҳаммаси еяман, кияман, дейдиган пайт. Устига устак сигирлари ҳаром ўлиб қолибди. Бу йўқотишлар оилани қийин аҳволга солиб қўйгани кўриниб турарди. Янги қурилаётган уйлари ҳали битмаган. Тирикчилик юкини тортиш оғир кечмоқда. Лекин... Нафисахонлар яшайдиган «Ўнқўрғон» маҳалласини Қибрайда кўпчилик яхши билади. Бу ерда дунё кўрган оқсоқоллар, диёнатли инсонлар кўп.

Ўйлаб қоласан киши. Наҳотки бир оиланинг ташвиши маҳалладагиларга бегона бўлса? Ахир халқимиз саховат, яхшилик, меҳр-оқибат тушунчаларини ҳамиша юксак қадрлаб келган-ку. Қолаверса, муҳтожларга ёрдам қўлини чўзиш катта олижаноблик эмасми? Бу ёғи маҳалла қўмитаси, унинг фаоллари эътиборига ҳавола.

Б. ОТАЖОНОВА,
Хоразм.

Шаҳримиз меҳмондўст. Меҳмонларни иззат билан кутиб олувчи кошоналар кўп. «Лабзак» меҳмонхонасининг ҳам ажиб бир ўрни бор.

Қўнимгоҳнинг хоналари дид билан жиҳозланган, фаросат билан безатилган. Хизматчи ходимларининг самимий чеҳраларидан, хушмуомалалигидан дўстона илтифот ёғилади. Бундай муносабатлар инсон қадрининг эъзозланишидан бир далолатдир.

Остона ҳатлаб кирганингизда эшик оға ёқимли табассум билан кўнглингизга илиқлик солади, чаққонгина жамадонларингизни хонангизга элтиб беради. Бамаъни қиз-жувонлар хизматингизга шай.

Шинам хоналардаги телевизор, совутгич, телефонлар дастёр, ҳар бурчаги пок-покиза! Иссиқ сувми, совуғими — марҳамат! Эҳ, роса маза! Роҳат!

Хуштаъм таом билан меҳмонхонанинг биринчи қаватидаги таомхонасида сизни сийлашади.

ШИНАМ МАСКАНДИР — «ЛАБЗАК»

«Лабзак» меҳмонхонасининг директор вазифасини бажарувчиси Мурожон Ғаниевич Ирисқулов билан бир қур суҳбат қурдик.

— Мурожон Ғаниевич, меҳмонхонангиз асосан кимларга хизмат кўрсатади?

— Меҳмонхонамиз Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тасарруфида. Шу боис бутун дунёдан диёримизга ташриф буюришаётган олиму фузалоларни кутиб оламиз. Бор имкониятларни ишга солиб, жаҳон андозалари асосида, юқори даражада хизмат кўрсатишга интиламиз.

— Моддий қийинчиликлар бўлмаяптими?

— Ҳозирги бозор иқтисодига ўтиш жараёнини бошидан кечираётган бир даврда меҳмонхонамиз ходимлари хизмат кўрсатишни янада яхшилаш йўлларини излаб, барча қийинчиликларни муваффақият билан енгиб келмоқдалар. Тадбиркорлар билан ўзаро манфаатли шартномалар тузганмиз. Пировард оқибатда иккала томон ҳам фойда кўрмоқда. Қолаверса, тушаётган маблағ эвазига меҳмонхона Фанлар Академиясининг аспирантлар ётоқхонасини ҳам таъминлашни ўз ихтиёрига олган. Моддий қийинчиликларни ўз кучимиз билан баҳоли қудрат бартараф этаётирмиз.

— Иш юритишда панд бераётган муаммолар борми?

— Коммунал хизмат кўрсатиш тўловлари кўтарилиши сабабли шаҳар коммунал ташкилоти бизларнинг тўлов ҳақларимизни ҳам кескин ошириб юборди, меҳмонхонамизни ишлаб-чиқариш объектларига тенглаштириб, тўлов ҳақларини кескин оширдилар. Бу эса қонунчиликни бузадиган ҳолдир. Чунки, ҳукумат томонидан фан ва маданият ходимлари учун мўлжалланган имтиёзлар назарда тутилмаган.

— Демак, ечимини кутаётган муаммолар ҳали ҳам бор экан-да? Ходимларингизнинг ижтимоий ҳимояси қай даражада?

— Ходимларимиз учун болалар оромгоҳлари, дам олиш уйлари ва санаторийларга йўлланмалар ажратиб, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга моддий ёрдам беришни йўлга қўйганмиз.

Мурожон Ғаниевич билан суҳбатимиз узоқ бўлди.

... Бу дилга ором берувчи маскан билан юрагим илиқ бир туйғу ва ҳисга ўралган ҳолда хайрлашар эканман, хаёлимдан бу ерда оғир шароитларга қарамай меҳридарё, ҳокисор ва фидоий инсонлар садоқат билан ишлаётганлиги ҳақидаги ўйлар ўтди...

Л. МУҲАМАДЖОНОВА.

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

(25.IX—1.X кунлари учун)

ДАЛВ (20.01—18.02) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта бир мунча омадсиз келиши кутилур. Бу ҳафтада иложи борича савдо-сотиқ ва пул билан боғлиқ ишлардан сақланиб туриш мақсадга мувофиқ. Шу билан бирга сафарга чиқиш ва баъзи бир катта маросимларни ўтказиш, раҳбарлар қабулида бўлиш, ўзгалар билан битадиган ишлардан тийилиб турган маъқул. Оила, маҳалла, кўча-кўй ва ишхонада ўта ширинсўз ҳамда хушмуомалада бўлиш, атрофдаги баъзи бир аччиқ-чучук гапларга эътибор бермаслик жуда ҳам зарур. Акс ҳолда кўп вақтларгача чўзиладиган, ҳатто шахснинг обрўси ва мансабига таъсир этадиган дилхираликлар келиб чиқиши мумкин. Ҳафта давомида ота-она ва қариндош-уруғлардан ҳол сўраш, уларнинг оғирларини енгил қилиш, кўнгилларини овлаш тавсия этилур.

ҲУТ (19.02—20.03) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта оддий, тўла омадли бўлиши мумкин. Бу кунларда шартномалар тузиш, хизмат сафарига чиқиш, раҳбарлар қабулида бўлиш кўнгилдагидек натижалар келтиражак. Ана шу даврда савдо-сотиқ, ишлаб чиқариш, дала-деҳқончилик юмушлари билан шуғулланиш, илмий изланишлар олиб бориш яхши самара келтирур. Бундан ташқари маънавий соҳада ҳамда ишхонада кўнгилли хурсандчиликлар юз бериши эҳтимоли бор. Мазкур ҳафтада бева-бечора, етим-есирларга хайр-эҳсон қилиш ҳамда муҳтожларга маънавий ва моддий ёрдамлар бериш кутилажак омадларга омад қўшади.

ҲАМАЛ (21.03—21.04) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтанинг аввалги икки куни омадли, қолган кунлари эса бехосият келиши кутилур. Шунинг учун режалаштирилган ишларни шу икки кунда иложи борича саранжомлаб олиш мақсадга мувофиқ. Бундан ташқари ҳар турли шартнома ва битимларга имзо қўйиш мумкин. Лекин ҳафтанинг кейинги кунлари иложи бўлса режадаги ишларни тўхтатиб турган маъқул. Бу кунларда сафарга чиқиш ва тўй-ҳашамлар ўтказиш ҳам маслаҳат берилмайди. Ҳафта давомида ота-оналарни эслаш, уларни зиёрат қилиш, розилигини олиш, қариндош-уруғлар билан борди-келдини йўлга қўйиш кўп балоофатларнинг даф бўлишига сабаб бўлади.

САВР (22.04—20.05) ойида туғилганлар учун ҳафтанинг 4 куни хосиятсиз, қолганлари эса омадли келиши мумкин. Шунинг учун ҳафта давомида шартномалар тузиш, савдо-сотиқ ишлари, хизмат сафари ва раҳбарлар ҳузурига киришдан сақланиб турган маъқул. Аммо кейинги кунларда режадаги барча ҳаракатларни бошлайвериш мумкин. Бу кунларда айниқса ишлаб чиқариш ва молия соҳасида омад кулиб боқиши эҳтимоли кўп. Ҳафта давомида ота-онани зиёрат қилиш, уларнинг кўнглини овлаш ҳамда қариндош-уруғлар билан борди-келди қилиш яхшилик ва эзгуликларга гаров бўлажак.

ЖАВЗО (21.05—21.06) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта омад ва омадсизлик аралаш келиши кутилур. Шунинг учун ҳафта давомида иложи борича кечалари юрмаслик, савдо-сотиқ ишларини имкон қадар тўхтатиб туриш ҳамда хизмат сафарларини кечиктириш мақсадга мувофиқдир. Яхшиси, бу кунларда оила билан дам олиш, ўқиб-ўрганиш, маънавий камолотни бойитиш ҳақида қайғурган маъқул. Ҳафта давомида ота-оналарни зиёрат қилиш, уларнинг дуоларини олиш юз бериши мумкин бўлган баъзи ноxушликларнинг даф бўлишига замин ҳозирлайди.

САРАТОН (22.06—21.07) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта хосиятли ва хосиятсиз кунлар аралаш келиши кутилур. Бинобарин, бу кунларда иложи борича катта ишларни бошламай турган маъқул. Шу билан бирга савдо-сотиқ билан шуғулланиш, ҳафта давомида сафарга чиқиш, шартномалар тўзиш ҳам маслаҳат берилмайди.

АСАД (22.07—22.08) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтанинг аввалги икки куни омадли, қолган кунлари эса ноxуш келиши эҳтимоли бор. Шунинг учун дастлабки кунларда режадаги барча ишларни бажариш мумкин. Бу кунларда ишхонада ва оилада қувончли воқеаларга шоҳид бўладилар. Муҳаббат бобида ҳам омад кулиб боқади. Аммо кейинги кунларда иложи борича пул аралашадиган барча ишларни тўхтатиб турган маъқул. Сафардан, маросимлар ўтказишдан ҳамда бошлиқлар ҳузурига киришдан тийилиш фойдадан ҳоли эмас.

СУНБУЛА (23.08—22.09) ойида туғилганлар учун келаси ҳафтанинг аввалги ярми бехосият, қолгани эса омадли келиши кутилур. Шунинг учун ҳафта аввалида бироз эҳтиеткорлик билан иш кўрилса ва атрофдагилар билан ширин муомалада бўлинса, айни муддао. Бу кунларда иложи борича бирор янги ишга қўл урмаслик, шартномалар тузмаслик, сафарга чиқмаслик ва савдо-сотиқ билан шуғулланмаслик маслаҳат берилади. Бундан ташқари доимо Аллоҳни эслаб, тўғри туриб, тўғри юриш матлубдир. Аммо ҳафтанинг қолган қисмида, иншооллоҳ, барча ишлар юришиб кетур. Валлоҳу Аълам.

МЕЗОН (23.09—22.10) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта оддий бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас. Бунда доимий ишлар билан шуғулланавериш мумкин. Шу билан бирга сафарга чиқиш, бошлиқлар қабулига кириш ва маросимлар ўтказиш ҳам ёмон бўлмайди. Мазкур кунларда оилавий дам олиш, овга чиқиш, маънавий савияни ошириш билан машғул бўлиш ҳам кўп манфаатлар келтирур. Ҳафта давомида ота-онани зиёрат қилиш, уларнинг хизматида бўлиш кўп савобли ишларга туртки бўлур.

АҚРАБ (23.10—21.11) ойида туғилганлар учун келаси ҳафта хосиятсиз келиши кутилур. Ҳафта бошиданоқ соғлиқнинг ёмонлашуви, кайфиятнинг пасайиши, бошланган ишларнинг тўхтаб қолиши эҳтимол қилинур. Бундан ташқари оила ва ишхонада ҳам бир неча кўнгил хираликларга рўбару келиниши мумкин. Лекин ҳафта давомида пок юриб, пок турилса, ҳаром нарсалар ичилмаса, чекилмаса ва бузуқчиликлар қилинмаса, аксинча, хайрли ишларга қўл урилса, иншооллоҳ, ҳаммаси жойига тушиб кетади.

ҚАВС (22.11—21.12) ойида туғилганлар учун бу ҳафта осойишта ўтади. Ортиқча ташвишлар, хурсандчиликка сабаб бўладиган воқеалар юз бермайди. Яхши, солиҳ кишиларни зиёрат қилиш, уларнинг суҳбатида бўлиш, ота-онанинг ҳурматини жойига қўйиш кўп фойдалидир. Ушбу кунлари ичкиликбозлик ва бузуқчиликка берилмаслик зарур, акс ҳолда ҳафта нотинч ўтиши мумкин.

ЖАДДИ (22.12—19.01) ойида туғилганларни аввалги ҳафта югур-югурлар кўпайгани сабабли чарчоқни ёзиш кунлари кутади. Ҳафта осойишталик билан ўтади. Оилавий ҳаётда иқтисодий жиҳатдан қувончли воқеаларга йўл очилади. Ҳафтанинг сўнгги кунлари сафарга чиқиш, масъулларга иш юзасидан мурожаат қилиш мумкин.

Ҳафтанинг тинч ўтишини Аллоҳ насиб қилсин. Валлоҳу Аълам.

...Нени кўриб ажабландинг, болажон!.. Кўзларингга тўлган ҳайратми? Ё ҳадик яширинди-ми бу бокира чарос кўзларингга?!. Табассум қил, болажон! Кўксингга суйиб-суйиб кўзмунчоқлар тақиб қўйган меҳрибонингга суянгансан ахир. Болалик нашидасин сур бугун. Эҳтирос-у ҳаяжонларга тўла кунлар, ойлар, йиллар сени олдинда кутмоқда. Сен фақат жажжи юракчангда ўша келажагинга буюк ишонч туйсанг бас!

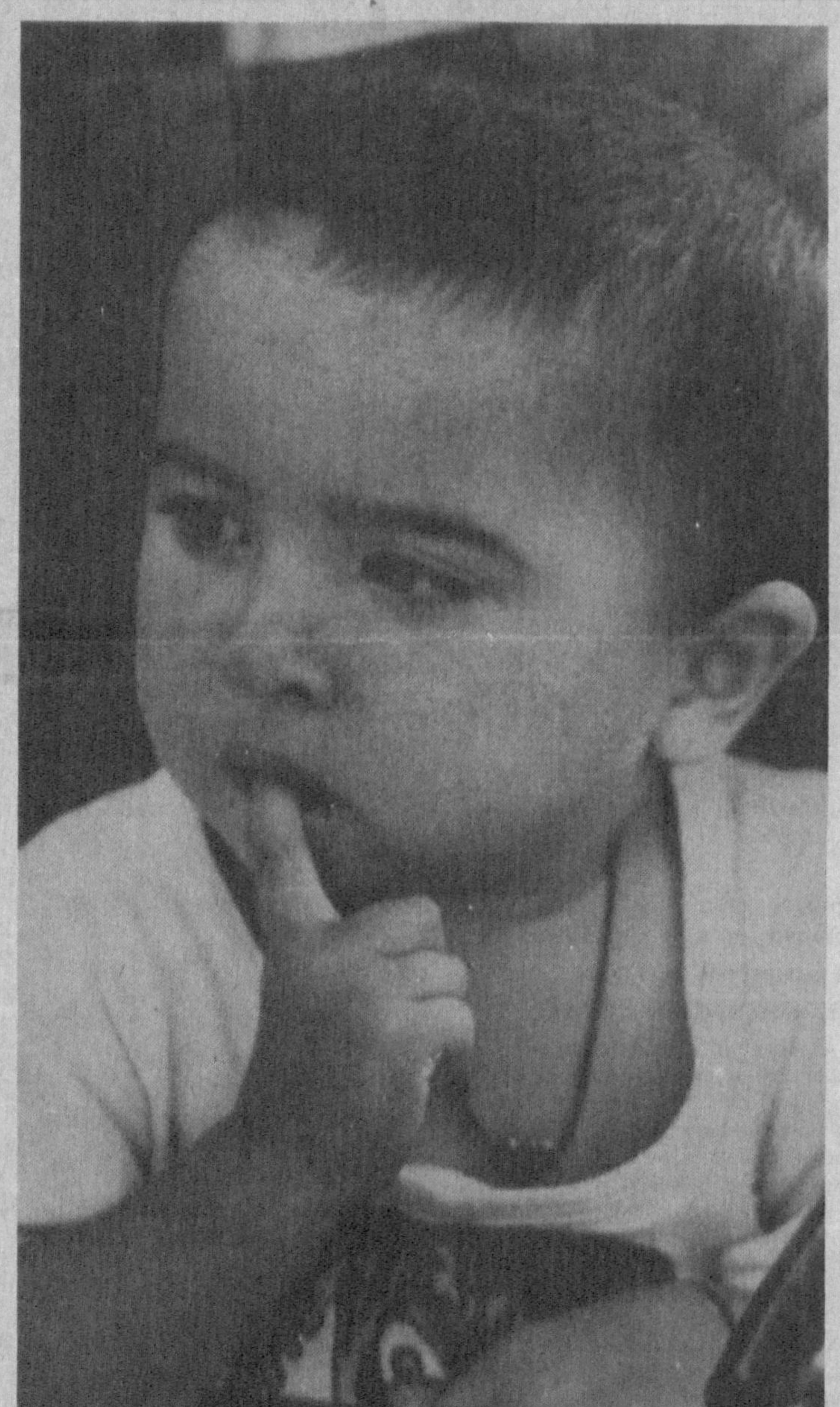

МИНГ ҲОСИЯТИ БОР...

Қурбақа... Она Ер табиат бағридаги турфа турларнинг бир вакили, табиатдан ўз насибасини топиб, ёнгинамизда беозоргина кун кечириб келаётган махлуқ... Тўқайзору, ҳовуз бўйлари — уларнинг макони. Қурбақалар ҳовуз сувларида учрайдиган турли хил ҳашоратлар, чивинлар билан озиқланиши ҳаммага маълум. Ўтган даврларда қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш туфайли ҳосилдорликни ошириш, далаларни бегона ўтлардан, очофат ҳашоратлардан тозалаш тадбирлари оммалашиши оқибатида, бу заҳарли моддалар эса ўз «кароматини»ни кўрсатди — табиатдаги мувозанат бузилди, кўпгина фойдали жониворлар ҳам қирилиб кетди.

Болалик чоғларим уруш йилларига тўғри келган. Ўша пайтларда ҳовузда чўмилардик, кўкимтир, ипсимон ўтларга ўралиб-ўралиб чиқардик, мириқиб сувидан симирардик. Бақаларнинг қуриллаши эса қулоқларимизга оҳангдек ўрнашиб қолган эди...

1919-20 йиллар... Тошкентдаги Ачавот маҳалласининг обод бўлган кезлари: уйингоҳлар, томошалар, сайллар бўлиб тургувчи эди. Айниқса, маҳалланинг чойхонаси доимо гавжум бўлиб, турли хил халқ қўшиқлари ижро этиларди. Чойхона ёнгинасида эса ҳовуз оқиб ўтар, унинг сувидан чойга ва овқатга бемалол ишлатилаверар эди. Одатдаги кунларнинг бирида қозонга шўрва ташланди. Шўрва узоқ қайнади. ... Амакимнинг Марям деган янгалари бўлиб, улар касалманд эканлар. Келиб ана шу шўрвадан ичибдилар. Шўрва сузилаётганда эса унга тушиб қолган икки қурбақани кўриб қолишибди, уни олиб ташлашиб овқатни ичаверишибди. Кун ўтиб, тонг отгач, Марям янга ўзларини ниҳоятда тетик сеза бошлабдилар. Ҳар ҳолда кейинчалик улар «қурбақа сувидан тузалганман», деб юрардилар...

Бу турмуш чорраҳасида учрайдиган бир воқеа, холос. Мен ариқларимизда оқаётган сувни ифлослантирмаслик, қолаверса қурбақа ва илонларни қирилиб кетишдан сақлаш тарафдориман. Хабаримча, Украинада сутнинг ачимаслиги учун унга бақа солиб сақланар экан. Демак, бақада биз билмаган минг ҳосият бўлса нима дейсиз?

Тўқайда боқилган сигирлар кўлмак сув ичиб юриши ҳаммага маълум. Аммо уларнинг сутини соққанда кўпириб кетишини кўпчилик билмаса керак. Бақалар ҳовуздаги ҳашоратларни еб, турли хил касаллик тарқатувчи жониворларни ҳам кушандаси ҳисобланади-да!

Халқимиз етти ўлчаб бир кесадиган халқ. Уруш йиллари шаҳар ўрталарида сунъий ҳовузлар бунёд этилган, унда албатта бақалар ҳам бўлган. Ён атрофдагилар эса ҳовуз сувидан истеъмол қилганлар, вирусли касалликлар деярли тарқалмаган. Тиббий «санитар»лар — бақалар воситасида касаллик тарқалишининг олди олинган. Минг афсуски, ҳозирда бундай усуллар йўқолиб бормоқда. Менинг эса азиз муштарийларимизга шундай таклифим бор:

Ҳар бир маҳаллада кичикроқ ҳовуз бунёд этилиб, қурбақалар кўпайтирилса. Ҳовузнинг четига тол экилса. Чунки, толнинг илдизи ҳовузни табиий равишда ушлаб туриб, қуриб қолишдан ҳам сақлайди. Тол барглари буғланиб, иқлимни мўътадиллаштиради, натижада толнинг соясида дам олаётган кишининг руҳий кайфияти яхшиланади. Кузда тол барглари хазонрезгилик туфайли сарғайиб, тўкилади. Сувга тушгач барглардаги органик моддалар эриб, сув таркибида қанд моддасининг ошишига омил бўлади. Ҳовуз сувидан ичган кишида гемоглобинга унча муҳтожлик ҳам сезилмайди, танадаги ортиқча тузларни эса пешоб билан ҳайдайди. Қолаверса, яқин-атрофга ўт кетганда ҳовуз сувидан бемалол фойдаланиш ҳам мумкин-ку, ахир. Хуллас, ҳовуз ва унинг атрофидаги мўътадил иқлим яратилиши инсон руҳиятига ижобий таъсир этибгина қолмай, саломатлигига ҳам кони фойдадир. Ҳар нечук бўлганда ҳам табиийликка интилганимиз маъқул.

Ана шу гаплар, бақада не ҳосият?

Шоназар ШОРАҲМЕДОВ,
қишлоқ хўжалиги мутахассиси, пенсионер.

Гиёҳвандлик—иллат

ОҒУГА ЙЎЛ ЙЎҚ

Кейинги пайтларда матбуот, радио ва телевидениеда гиёҳвандликка қарши ўтказилаётган чора-тадбирлар ҳамда тезкор ҳаракатлар натижасида аниқланган ҳолатлар тўғрисида тез-тез маълумотлар эълон қилинмоқда. 1995 йилнинг биринчи ярмида барча ҳуқуқ ва назорат органлари томонидан гиёҳвандлик моддаларини тарқатиш, истеъмол қилиш ва олиб юришга қарши «Қора дори» тадбири ўтказилди.

Ўзаро ташқи алоқаларнинг ривожланиши натижасида республикамиз ҳудудига четдан турли юмушлар билан келиб кетаётган юридик ва жисмоний шахслар сони тобора ортиб бормоқда. Улар орасида ўзи билан гиёҳвандлик моддаларини олиб ўтишга уринаётган кишиларнинг учраши ачинарли ҳолдир.

«Меҳмон отангдан улуғ» — дейди халқимиз. Лекин меҳмон ўз иззатини билмаса қийин экан. Тошкент шаҳар божхона ходимларига ана шундай учар «меҳмон»лар билан тез-тез учрашиб туришга тўғри келмоқда.

5 сентябрь куни Тошкент аэропортида назорат ўтказилаётганда Пешавор-Тошкент йўналиши бўйича қатновчи самолётда келган А. исмли фуқаро қўлга олинди. Текшириш вақтида унинг ёнидан 994 грамм «Гашиш» гиёҳвандлик моддаси топилди. Мазкур ҳолат юзасидан жиноий иш қўзғатилиб, ҳозирда тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Камолиддин УМАРОВ,
Тошкент шаҳар божхона хизмати инспектори.

«ПЛАТАН»

кичик корхонаси қуйидаги маҳсулотларни пул ўтказиш йўли билан сотади:

ЮМШОҚ МЕБЕЛЛАР:

«Новинка», «Андрей» диван-кроватлари,

Офис диванлари, юмшоқ креслолар, айланувчи офис креслолар, ошхона ва кабобхоналар учун ярим юмшоқ стуллар, яна улар учун синчли столлар, ярим юмшоқ синчли курсилар.

Икки эшикли пўлат сандиқлар, 300 килогача юк кўтарадиган 4 ғилдиракли аравачалар, ярим кубометрли ҳажмдаги бетонқорғичлар, аралаш озуқа тайёрлаш учун донянчгичлар, минутига 16 банканинг оғзини ёпадиган мини автоматлар, гаражлар учун 0,5 тоннагача юк кўтарадиган механик телилар, ёғоч қирқадиган қўлarralar, ёғоч ва тахта парчаси ҳамда қипиқларини ДСП усулида қайта ишлайдиган агрегатлар.

Бартер (Мавоза) йўли билан ҳам сотилиши мумкин бўлган маҳсулотлар: тахта, ёғочлар, 1,0-1,8 ммли, 2,5-3, Оммли тахталар, Ц 24-100-20 редукторлари, 14 ммли темир чивиқлар, 4х20, 4х25 ммли бурама михлар, 8 дан 16 ммли фанерлар, мебелларни қопловчи матолар, гобелен, чарм-винилислар, манзарали михлар, 10-нчи иплар, ишланмаган резиналар, 1600 ммли понасимон тасмалар, 28х25х2 тўртбурчак трубалар, ПП ЭБ 40 С 125х20х32 силлиқловчи ускуналар.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Червяков кўчаси, 64-уй. Телефон: (3712) 93-02-39, 93-08-11. Ички телефон: 1-35,6-05.

Мирзо Улуғбек туманидаги «Учқун» Р. Ш. фирмаси тугатилади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ҳиссадорлик жамиятлари раҳбарлари, товар (мол) ишлаб чиқарувчилар, хусусий, кичик ва ўрта бизнес тадбиркорлари диққатига!

«Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмасининг «Ўзкоммаишийсавдо» воситачи улгуржи савдо ҳиссадорлик жамияти қуйидаги хомашё ва материалларни сотади:

Эркаклар кўйлагибоп 3 хил газлама, эни 100 см. «Орзу» газламаси, арт Д—144 эни 100 см.

Сидирға гулли сочиқбоп газлама, арт Д-141 эни 100 см

Гулли полотнолар, арт Д—49 эни 80 см.

Дастурхонбоп газламалар, арт Д—107 эни 160 см.

Бўзнинг 3 хили, эни 180 смгача.

Читлар, арт Д— 6(32) эни 80 см.

«Беқасам» арт Д— 5,50 фоиз пахта ипидан тўқилган, эни 90 см. «Астарлик», арт Д— 189 100 фоиз пахта ипидан тўқилган, эни 80 см. «Алак-рўмол» газламаси, 100 фоиз пахта ипидан тўқилган эни 80 см.

Пахмоқ ва ярим жунли одеяллар, пахтали ёстиқлар.

Сурия тюл (нафис тўр парда)лари.

Кўрпа-тўшак комплектлари.

Мулоқот учун телефонлар: (3712) 41-19-60, 41-29-54.

Жамият шунингдек турли хил чинни идишлар, гилам буюмлар, газ ўчоқлари, махсус кийимбош ва пойафзалларни сотиб олишни таклиф этади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй.

Телефонлар: (3712) 41-24-32, 41-26-32, 41-27-32.

Факс (3712) 41-18-93, 41-17-60, 50-10-20.

Ҳиссадорлик жамияти — «Ўзкоммаишийсавдо» сизда ишонч қилади пайдо.

Сизни кутамиз!

ИШОНЧ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Акмал АКРОМОВ, Рустам АБДУРАЗЗОҚОВ, Абдуманноп АЛИМБОЕВ, Дилбар ЖАҲОНГИРОВА, Турғун НАЗАРОВ, Муҳаммаджон ОТАҚУЛОВ, Муҳайё ТЎЛАГАНОВА, Раъно УБАЙДУЛЛАЕВА, Баҳодир УМРЗОҚОВ, Тўлқин ҚОЗОҚБОЕВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56-52-89
Масъул котиб — 56-52-78

БЎЛИМЛАР

Касаба уюшмалари ва мухбирлар билан ишлаш — 56-82-79. Социал адолат, иқтисодий ҳаёт, маданият, маънавият ва хатлар —56-87-78, 56-87-63. Ишлаб чиқариш ва хўжалик — 56-85-43

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 5-23-10. Бухорода — 3-50-10. Гулистонда — 2-24-98. Жиззахда —3-82-18. Навоийда —3-41-99. Наманганда — 6-22-10. Нукусда — 2-44-46. Самарқандда — 35-64-22. Термизда — 2-70-07. Тошкентда — 56-82-79. Фарғонада — 24-48-53. Урганчда — 6-03-40. Қаршида — 5-33-71.

Муҳарририятга келган қўлёзмалар (2 оралиқда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Таҳририят воситачилик қилмайди. Мақолалардаги ҳамда реклама ва эълонлардаги фикр-мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар ҳамда реклама ва эълон берувчилар зиммасидадир.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сотувда эркин нарҳда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.
• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Формати А-2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Буюртма Г- 0408. Босишга топшириш вақти — 19.00. Топширилди — 19..00. Масъул навбатчи: Нодира РАШИДОВА 1 2 3 4 5 6